

ingediend op **714** (2020-2021) – Nr. 3
20 oktober 2021 (2021-2022)

Verslag

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Cathy Coudyser en Katia Segers

over de nota van de Vlaamse Regering

ingediend door minister-president Jan Jambon

Strategische visienota Cultureel Erfgoed

Documenten in het dossier:

714 (2020-2021) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering
– Nr. 2: Verslag van de hoorzitting

verzendcode: CUL

**Vlaams
Parlement**

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Elisabeth Meuleman.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele, Manuela Van Werde;
Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sloomans;
Karin Brouwers, Orry Van de Wauwer;
Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose;
Elisabeth Meuleman, Jeremie Vaneeckhout;
Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Kathleen Krekels, Philippe Muyters, Kris Van Dijck, Karl Vanlouwe;
Immanuel De Reuse, Jan Laeremans, Ilse Malfroot;
Maaïke De Rudder, Tinne Rombouts;
Els Ampe, Bart Tommelein;
Björn Rzoska, Tine Van den Brande;
Katia Segers.

Toegevoegde leden:

Tom De Meester.

INHOUD

I.	Toelichting	4
1.	Situering.....	4
1.1.	Context en voorbereiding	4
1.2.	Traject en analyse van de uitdagingen	4
1.3.	Structuur van de nota	5
2.	Het cultureelerfgoedlandschap van de toekomst	5
2.1.	“Traditie is het vuur doorgeven en niet de as aanbidden”	5
2.2.	De dynamiek, de eigenheid en de uitstraling van het Vlaamse cultureelerfgoedveld	6
2.3.	De digitale transformatie	7
2.4.	De huidige en toekomstige generatie warm maken	7
3.	Acht beleidsprioriteiten	7
3.1.	Verdiepen van de kennis.....	8
3.2.	Een rijk en divers cultureelerfgoedlandschap	8
3.3.	Erfgoedzorg centraal	9
3.4.	Digitale transformatie.....	10
3.5.	Iedereen voor erfgoed, erfgoed voor iedereen	11
3.6.	Versterking van de zakelijke werking.....	11
3.7.	Internationale werking.....	12
3.8.	Afstemming.....	12
4.	Uitvoering van het Cultureelerfgoeddecreet.....	13
4.1.	Optimalisatie van het decreet	13
4.2.	Aandachtspunten voor het criterium strategische visienota Cultureel Erfgoed	14
5.	Dankwoord	14
II.	Bespreking.....	15
1.	Vragen en opmerkingen uit de commissie	15
1.1.	Stephanie D’Hose.....	15
1.2.	Filip Brusselmans	17
1.3.	Björn Rzoska	19
1.4.	Cathy Coudyser	21
1.5.	Katia Segers.....	24
1.6.	Karin Brouwers	25
2.	Antwoorden van de minister-president	28
	Gebruikte afkortingen	37

Op donderdag 1 april 2021 en op donderdag 20 mei 2021 besprak de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media de strategische visienota Cultureel Erfgoed.

Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, lichtte zijn visienota toe op donderdag 1 april 2021. Op donderdag 6 mei hield de commissie er een hoorzitting over, waarvan apart verslag is uitgebracht (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 714/2). De commissiebespreking met de minister-president vond plaats op donderdag 20 mei.

(Deze commissievergaderingen werden als videoconferentie georganiseerd.)

I. Toelichting

1. Situering

1.1. Context en voorbereiding

Minister-president *Jan Jambon* presenteert op 1 april 2021 zijn visienota met de beleidsprioriteiten bij het Cultureelerfgoeddecreet voor de lopende regeerperiode. Hij had ook al aangekondigd dat hij deze uiterlijk op deze datum aan het Vlaams Parlement zou presenteren. De Vlaamse Regering heeft de nota nog maar op 31 maart goedgekeurd, met een elektronische procedure, waardoor de commissie nu ook echt de primeur heeft.

De visienota komt niet uit het niets, maar bouwt voort op het Vlaamse regeerakkoord, de beleidsnota Cultuur 2019-2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 123/1) en de nota van de Vlaamse Regering Naar een duurzame cultureelerfgoedwerking in Vlaanderen, vervolgt de minister-president. In de aanloop naar de strategische visienota heeft hij samen met het Departement CJM, de adviescommissie en FARO een voorbereidingstraject geactiveerd. Zo konden de deelnemers steeds de vinger aan de pols van het cultureelerfgoedveld houden.

Het vertrekpunt van de analyse ligt bij het beleidsadvies en de sectoranalyse die de adviescommissie heeft opgesteld bij de evaluatie van de vorige structurele ronde in het Cultureelerfgoeddecreet. Dat is in het najaar van 2019 gebeurd. In het najaar 2020 zorgde de adviescommissie voor een geactualiseerd beleidsadvies. De aanleiding was de ronde voor de erfgoedconvenanten.

Bij beide documenten leverden het departement en FARO aanvullingen, met als resultaat een werkdocument met de voorlopige bevindingen over het cultureelerfgoedveld.

1.2. Traject en analyse van de uitdagingen

De minister-president deelt mee dat tussen mei en oktober 2020 een terugkoppeling met de verschillende deelsectoren heeft plaatsgevonden van de voorlopige bevindingen. Zo vonden er gesprekken plaats met:

- de erkende en gesubsidieerde musea, archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken;
- de regionale en landelijke rollen;
- de erfgoedtijdschriften.

Aanvullend vonden ook thematische gesprekken plaats, namelijk over:

- het thema internationaal;
- het immaterieel cultureel erfgoed;
- het digitaal beleid;
- inclusie en meerstemmigheid;
- het depotbeleid.

De representatieve experts zaten telkens mee rond de digitale tafel.

Voorts waren er ook gesprekken met de VLIR over academisch erfgoed en met DBNL over Vlaams-Nederlands literair erfgoed.

De terugkoppeling naar de sectorspecifieke raden, zoals de adviescommissie, de Topstukkenraad en het netwerk Immaterieel Cultureel Erfgoed, gebeurde eveneens in het najaar.

Verder zijn er op ambtelijk niveau het voorbije jaar structureel gesprekken gevoerd met andere beleidsdomeinen die sterke links vertonen met het cultureel erfgoed. De minister-president vermeldt Onroerend Erfgoed, Digitaal Archief Vlaanderen of Toerisme.

Tot slot ging men ook in dialoog met de VVSG en de VGC.

In november vond een afsluitend gesprek plaats met afgevaardigden uit de hele sector, in samenspraak met belangenbehartiger OCE.

Op basis van de lacunes in de analyse kreeg FARO een opdracht om voor drie thema's bijkomend onderzoek te verrichten:

- depotbeleid;
- internationale tendensen;
- meerstemmigheid, inclusie en representativiteit.

1.3. Structuur van de nota

Door beleidsprioriteiten vast te leggen, geeft de minister-president ten eerste belangrijke aandachtspunten mee voor het bredere cultureelerfgoedbeleid. Ze concretiseren het cultureelerfgoedbeleid.

Tegelijk legt hij met dit instrument zijn beleidsaccenten voor het erkennen en ondersteunen van cultureelerfgoedorganisaties vast. De visienota is dus prioritair gericht op de uitvoering van het Cultureelerfgoeddecreet.

De minister-president heeft zijn visienota gestructureerd in drie hoofdstukken.

Het eerste, 'Het cultureelerfgoedlandschap van de toekomst', gaat dieper in op het bredere cultureelerfgoedbeleid.

In het tweede hoofdstuk bespreekt de minister-president zijn beleidsprioriteiten. Op basis van het uitgebreide voortraject heeft hij die rond acht thema's geclusterd, die hij verderop zal toelichten.

In het derde hoofdstuk licht hij de vertaalslag naar de uitvoering van het Cultureelerfgoeddecreet toe.

De bijlage bevat een zorgvuldige omgevingsanalyse, met de analyse van de uitdagingen en de veldtekening.

2. Het cultureelerfgoedlandschap van de toekomst

2.1. "Traditie is het vuur doorgeven en niet de as aanbidden"

"Traditie is het vuur doorgeven en niet de as aanbidden", is een uitspraak die in varianten wordt toegeschreven aan Gustav Mahler, Thomas More en Benjamin Franklin. Minister-president Jan Jambon citeert deze historische uitspraak omdat hij overtuigd is van de noodzaak om voort te bouwen op de verworvenheden uit

het verleden, maar dan wel op een nieuwe en levendige manier. Die levendigheid schuilt in de gloed van het vuur. Men wil het vuur brandende houden en doorgeven. Dat doorgeven en vernieuwen gaat niet vanzelf, maar vergt een inspanning. Maar as is heel vruchtbaar. Zo kunnen tradities voorbijgaan en tegelijk aanleiding zijn voor nieuwe tradities.

In Vlaanderen wil de minister-president het enthousiasme voor erfgoed aanwakkeren. Hij wil het vol vuur tonen en zorgvuldig doorgeven aan de volgende generaties. Daarbij is het zijn ambitie om het Vlaamse cultureel erfgoed op de kaart te zetten in binnen- en buitenland.

Concreet betekent dit dat de minister-president met zijn beleid ter zake drie overkoepelende doelstellingen wil bereiken:

- de dynamiek, de eigenheid en de uitstraling van het Vlaamse cultureelerfgoedveld en de cultureelerfgoedwerking waarborgen en stimuleren;
- de digitale transformatie aanmoedigen en versterken;
- de huidige en toekomstige generatie warm maken voor het rijke en diverse erfgoed in Vlaanderen.

2.2. De dynamiek, de eigenheid en de uitstraling van het Vlaamse cultureelerfgoedveld

In zijn visienota focust de minister-president zich vooral op de uitvoering van het Cultureelerfgoeddecreet en richt hij zich op de talrijke erkende en gesubsidieerde organisaties die belangrijk en bepalend zijn voor het cultureelerfgoedlandschap in Vlaanderen.

Daarnaast heeft hij nadrukkelijk ook andere instrumenten voor ogen om de dynamiek, de eigenheid en de uitstraling van het cultureelerfgoedveld en de cultureelerfgoedwerking in Vlaanderen te waarborgen en te stimuleren. Het Topstukkendecreet is een eerste voorbeeld. Daarmee beschermt Vlaanderen zijn unieke cultuurgoederen en zorgt het ervoor dat zeldzame en onmisbare voorwerpen en verzamelingen niet verloren gaan. De minister-president vindt een actief beleid rond topstukken cruciaal.

Dat beleid moet gericht zijn op een verwerving van topstukken, op een betere bewaring en behoud, en op wetenschappelijk onderbouwd onderzoek over conservatie en restauratiebeleid.

Tijdens deze beleidsperiode wil de spreker de samenwerking tussen publieke en privépartners bevorderen. Bovendien streeft hij naar een performantere regeling voor de inbetalinggeving van kunstwerken om te voldoen aan successierechten, en naar het invoeren van een voorkooprecht bij publieke veilingen. Ook de invoering van een indenniteitsregeling voor inkomende bruiklenen staat hoog op zijn agenda en krijgt stilaan definitief vorm.

Het topstukkenbeleid moet ook gericht zijn op communicatie en ontsluiting. Topstukken mogen in de schijnwerpers staan en een breed en internationaal publiek attenderen op de verscheidenheid die Vlaanderen bezit.

Tot slot wijst de minister-president in dit verband op het belang van een complementair en deskundig aankoopbeleid voor topstukken.

De Vlaamse overheid beheert zelf een aantal musea, waaronder KMSKA en M HKA. Met hun schaalgrootte en internationale reikwijdte nemen ze een voortrekkersrol op en zetten ze volop in op samenwerken en netwerken. Binnenkort opent KMSKA opnieuw de deuren. Ook voor M HKA staat er een nieuw infrastructuurproject in de steigers. De minister-president investeert in beide musea, die met hun architectuur

en collecties immers een belangrijk deel uitmaken van een breder cultuur-toeristisch verhaal.

Het cultureelerfgoedlandschap omvat echter meer dan enkel topstukken en topcollecties, beseft de minister-president. Een netwerk van diverse kleinere en grotere actoren zet zich in voor het Vlaamse erfgoed. Het engagement van gesubsidieerde organisaties is daarbij noodzakelijk, maar de inzet van de vele cultureelerfgoedgemeenschappen en vrijwilligers is even onontbeerlijk. De spreker wil hun belang benadrukken. Enkel wanneer voldoende mensen zich met kennis en gedrevenheid inzetten voor het behouden en doorgeven ervan, blijft erfgoed levend en relevant.

Het bewaren en actueel houden van erfgoed is mensenwerk en vraagt vakmanschap. De Vlaamse Regering wil dan ook blijvend investeren in het doorgeven van vakmanschap, zodat de kennis en kunde generatie na generatie gevrijwaard blijft. Daarom zal de minister-president nog dit jaar de beurzen vakmanschap in een meester-leerlingtraject opnieuw lanceren.

2.3. De digitale transformatie

Een speerpunt in het cultureelerfgoedveld van de toekomst moet digitalisering zijn, poneert de minister-president. Hij wil de erfgoedactoren aanmoedigen en versterken om inhoudelijk en zakelijk-organisatorisch met de digitale transformatie aan de slag te gaan. Inspelen op die steeds veranderende omgevingsfactoren is een uitdaging voor de toekomst. Erfgoedactoren zullen nieuwe vormen van samenwerking, presentatie en participatie moeten verkennen. De spreker ziet een regierol voor de Vlaamse overheid en wil in dialoog met steden en gemeenten komen tot een gecoördineerde dienstverlening en slagkracht.

Samen met de cultureelerfgoedsector wil de minister-president een pioniersrol opnemen, en nadenken op welke wijze diverse uitingen van de Vlaamse cultuurgeschiedenis technologisch en digitaal het best gepresenteerd worden aan het publiek. Voor het aangekondigde Museum voor Vlaanderen trekt hij dan ook resoluut de kaart van digitale innovatie.

2.4. De huidige en toekomstige generatie warm maken

De doelstelling om de huidige en toekomstige generatie warm te maken voor het rijke en diverse erfgoed in Vlaanderen sluit naadloos aan bij de vorige doelen. Vlaanderen moet zijn hele samenleving bij zijn erfgoed trachten te betrekken. Cultureel erfgoed duidt waar we vandaan komen, wie we zijn en hoe we ons ontwikkelen. Het vormt mee de identiteit van Vlaanderen. De minister-president hecht er belang aan dat de Vlamingen leren van hun erfgoed, en dat ze de kennis van hun geschiedenis vergroten en verdiepen. Het ontsluiten van het diverse erfgoed van Vlaanderen en het nog bekender maken bij het brede publiek beschouwt hij als cruciaal in de werking van de brede cultureelerfgoedsector.

3. Acht beleidsprioriteiten

In het tweede deel van zijn visienota verduidelijkt de minister-president zijn doelstellingen voor de actoren uit het Cultureelerfgoeddecreet. Op basis van zijn inzichten en het uitgebreide voortraject heeft hij zijn beleidsprioriteiten rond acht thema's geclusterd:

- verdiepen van de kennis over cultureel erfgoed en cultureelerfgoedwerking;
- inzetten op een rijk en divers cultureelerfgoedlandschap;
- erfgoedzorg centraal;
- digitale transformatie;
- iedereen voor erfgoed, erfgoed voor iedereen;

- versterken van de zakelijke werking;
- internationale cultureelerfgoedwerking;
- afstemming met het brede cultuurbeleid, andere beleidsdomeinen en bestuursniveaus.

3.1. Verdiepen van de kennis

De minister-president wil de langetermijnvisie actualiseren. Cultureel erfgoed is bij uitstek een sector die een bredere visievorming op lange termijn vergt. De zorg voor en omgang met cultureel erfgoed overspant meerdere beleidsperiodes.

Wat is de maatschappelijke rol van erfgoedorganisaties, en hoe vult men het begrip cultureel erfgoed in, zijn vragen die de minister-president opwerpt. Ze zetten aan tot reflectie. De Vlaamse Regering vindt in dat verband structureel overleg met de sector vanzelfsprekend, en denkt aan een systeem van meer permante dialoog en permanente bijsturing en opvolging van de evoluties.

Het op punt stellen van monitoring is daarbij cruciaal. Er is grote nood aan vergelijkbare en kwaliteitsvolle data. Daarom plant de minister-president al in het najaar van 2021 een traject in samenspraak met FARO en de sector.

Tot slot wil hij ook uitdrukkelijk inzetten op publieksonderzoek, dat naast kwantitatieve dataverzameling ook een kwalitatieve bevraging moet inhouden. Zo overweegt hij onder meer de ontwikkeling van laagdrempelige tools voor de sector.

3.2. Een rijk en divers cultureelerfgoedlandschap

Het cultureelerfgoedlandschap in Vlaanderen is erg rijk en divers, constateert de minister-president. Naast de topwerken en collecties in grote instellingen zijn er ook talloze kleinere en lokale collecties, die vaak bewaard worden door organisaties die cultureelerfgoedwerking niet als hoofdtaak hebben. Vlaanderen wil voluit blijven inzetten op dat sterk vertakte erfgoednetwerk van collectiebeheerders en dienstverleners, zowel landelijk als regionaal.

Corona had en heeft natuurlijk een enorme impact op het cultureelerfgoedveld. Gedurende de crisis zette de Vlaamse Regering al belangrijke stappen in de financiële ondersteuning van de sector. Maar ook los van die herstelmaatregelen zal ze, in overeenstemming met het Vlaamse regeerakkoord, een verdere financiële versterking van de cultureelerfgoedsector bewerkstelligen.

De sector staat blijvend onder druk, vervolgt de spreker. Het takenpakket en de verdere professionalisering nemen toe, maar de noodzakelijke financiering volgt niet altijd. De minister-president wil investeren in het geheel van de werking, via werkingsmiddelen en projectsubsidies. Daarnaast kijkt hij eveneens uit naar andere financieringsmogelijkheden, zoals investeren in infrastructuur, of een indemniteitsregeling voor inkomende bruiklenen.

In dit kader vermeldt de minister-president in zijn visienota een aantal algemene accenten, bijvoorbeeld met betrekking tot het grondig beargumenteren van de nood aan werkingssubsidies. Ook de mogelijkheden van andere vormen van financiering zouden steeds voldoende onderzocht moeten zijn.

Voor de collectiebeherende organisaties als musea, archieven en erfgoedbibliotheken heeft het Cultureelerfgoeddecreet van 2017 al een belangrijk nieuw instrument geïntroduceerd: de cultureelerfgoedinstellingen. Die organisaties hebben een internationale uitstraling en een voorbeeldfunctie voor het Vlaamse cultureelerfgoedveld. Nu zal de regering een procedure opstarten om eventuele nieuwe cultureelerfgoedinstellingen aan te duiden.

In het kader van planlastvermindering wil ze het bestaande indelingssysteem tussen collectiebeherende instellingen op het regionale en het landelijke niveau een onbeperkte duur toekennen, met een periodieke evaluatie. Enkel als er tegenindicaties zijn of wanneer een ander indelingsniveau gevraagd wordt, moet een beoordelingscommissie zich uitspreken over het indelingsniveau.

Momenteel ligt er voor regionaal ingedeelde organisaties een financiële bovengrens vast voor de werkingssubsidie. Deze bepaling wil de regering bij de herziening van het decreet schrappen. De hoogte van het subsidiebedrag moet in de visie van de minister-president bepaald worden door de kwaliteit van de aanvraag en de noden van de organisatie.

Het huidige decreet sluit bepaalde collectiebeherende organisaties – onder meer universitaire erfgoedbibliotheken en bepaalde stadsarchieven – uit van werkingssubsidies. Ook die bepalingen herbekijkt de minister-president bij het optimaliseren van het decreet. Zo krijgen organisaties die cultureelerfgoedwerking uitvoeren als onderdeel van een ruimere overkoepelende werking, toch de mogelijkheid tot subsidiëring.

Cultureelerfgoedactoren krijgen er niet altijd gemakkelijk zicht op bij wie ze terecht kunnen voor welke dienstverlening en tegen welke voorwaarden. Fusies, de overdracht van provinciale bevoegdheden en andere verschuivingen verhogen de onduidelijkheid op dat vlak. De dienstverlenende organisaties horen dan ook de focus te leggen op de afstemming van de dienstverlening, kennisdeling en communicatie over het aanbod. Dat moet bijdragen tot een nog slagkrachtiger dienstverlenend netwerk.

De minister-president beklemtoont het belang van samenwerken en netwerken. Bijzondere aandacht gaat daarbij naar de inbedding in gemeenschappelijke structuren, het zoeken naar gezamenlijke oplossingen en het delen van infrastructuren, mensen en middelen. Kwaliteit en efficiëntie staan voorop.

Duurzaamheid raakt aan de kern van cultureelerfgoedwerking. Met een boutade zegt de minister-president dat cultureelerfgoedwerking duurzaamheid als doel heeft: het kwalitatief bewaren en doorgeven van wat men waardevol vindt aan een volgende generatie. Duurzaamheid is dan ook een belangrijk principe voor alle aspecten van cultureelerfgoedwerking. Daarbij vraagt de Vlaamse Regering specifieke aandacht voor de ecologische duurzaamheid, aansluitend bij de ambitie van de Europese Commissie om volledig klimaatneutraal te zijn tegen 2050.

Het Cultureelerfgoeddecreet biedt een overkoepelend conceptueel kader voor alle soorten cultureelerfgoedwerking. Belangrijk zijn een gemeenschappelijk beoordelingskader en een gemeenschappelijke taal, wat ook weer niet inhoudt dat één generieke aanpak voor alle soorten cultureelerfgoedwerkingen zou passen. Organisaties en gemeenschappen geven elk op een eigen manier invulling aan het gemeenschappelijke kader. Met de specificiteit van de verschillende deelsectoren en de eigenheid en visie van de verschillende individuele werkingen wil de minister-president rekening blijven houden.

3.3. Erfgoedzorg centraal

Het Cultureelerfgoeddecreet plaatst vijf functies als kerntaken van cultureelerfgoedwerking centraal en benadert die functies geïntegreerd. De minister-president noemt de inzet op het geheel van die kerntaken nodig, al moeten organisaties daarin accenten kunnen leggen op basis van hun eigenheid en hun uitdagingen of opportuniteiten. Zo kunnen organisaties inzetten op aspecten van immaterieel erfgoed en bijdragen aan het borgen van immaterieel erfgoed.

In deze derde beleidsprioriteit stelt de Vlaamse Regering de erfgoedzorg centraal: het deel van de ijsberg onder het wateroppervlak. Slechts een deel van de cultuurelrfgoedwerking is immers zichtbaar voor het publiek. Zo zijn bijvoorbeeld het verzamelen, registreren, bewaren, restaureren of onderzoeken van het erfgoed bijzonder kosten- en arbeidsintensief, maar gebeuren deze taken grotendeels achter de schermen. De functies in het kader van de zorg voor het erfgoed komen daardoor het snelst onder druk te staan en worden minder gemakkelijk via andere kanalen gefinancierd. Daarom vraagt de minister-president voldoende aandacht voor de eerste drie functies: herkennen en verzamelen; behouden en borgen en; onderzoeken.

Zo zijn er het registreren van erfgoed en het versterken van een doordachte collectievorming. Ook het kwaliteitsvol behouden van erfgoed, het waarderen als methodiek in het collectiebeleid en onderzoek zijn thema's die volgens hem extra aandacht verdienen.

De uitdagingen om voldoende en kwalitatieve depots te verzekeren, blijven duidelijk groot, zowel voor cultureel als onroerend erfgoed. In de sector heerst er consensus over dat de depotnaden de individuele collecties en instellingen overstijgen. Het is niet meer wenselijk om voor elke collectie afzonderlijk een depot te bouwen. Samenwerking en clustering zijn aangewezen.

Om vorm te geven aan de Vlaamse regierol die het Vlaamse regeerakkoord op dit vlak vooropstelt, stellen de Vlaamse ministers van respectievelijk Onroerend Erfgoed en Cultuur een gezamenlijke invulling en aanpak voorop. Ze willen slimme keuzes maken, bijvoorbeeld in selectie en geografische spreiding. Ze zullen de krachten bundelen, de depotcollecties zichtbaar en toegankelijk maken en een complementair beleid voeren met de steden en gemeenten. Het kwaliteitsvol bewaren van erfgoed zullen ze blijven ondersteunen met een breed scala aan bestaande instrumenten en hulpmiddelen.

3.4. Digitale transformatie

De coronacrisis bewijst de urgentie en de noodzaak om in te zetten op de digitale transformatie van de sector, constateert minister-president Jan Jambon. De vraag naar digitale informatie, presentaties, tentoonstellingen enzovoort is de hoogte ingeschoten. Het digitale beleid schakelde naar een hogere versnelling. De sector staat dan ook voor grote uitdagingen om in de hele werking voldoende in te zetten op de digitale processen en een datagedreven beleidsvoering.

De regering vraagt aan de cultuurelrfgoedorganisaties om een realistische visie en digitaliseringsstrategie uit te werken, zowel inhoudelijk als zakelijk-organisatorisch. De digitale zichtbaarheid en toegankelijkheid moeten net als het gebruikersperspectief centraal staan.

In dit kader is het de ambitie van de minister-president om van het Museum voor Vlaanderen een inspirerend en innovatief digitaal voorbeeld te maken, dat fungeert als speerpunt voor de digitalisering in de hele erfgoedsector en tegelijk de interesse in het Vlaamse erfgoed bij een breed publiek versterkt.

Om de digitale transformatie van de brede cultuursector op een meer gecoördineerde manier te realiseren, neemt de Vlaamse overheid een regierol op en werkt ze aan een strategisch beleid vanuit een netwerkmodel. De minister-president denkt aan het gebruik van standaarden, het vormgeven van data-architectuur, en een gezamenlijke aansturing over de grenzen van deelsectoren en specifieke doelgroepen heen. Daarnaast beoogt hij een cultuurbreed netwerk van kernspelers. Via dialoog en expertisedeling wil hij een meer gecoördineerde en gezamenlijke

aanpak realiseren voor de digitale uitdagingen. In de dialoog met de lokale besturen zal Vlaanderen specifieke aandacht aan een digitaal beleid besteden.

3.5. Iedereen voor erfgoed, erfgoed voor iedereen

Cultureelerfgoedorganisaties zetten steeds ten volle in op hun maatschappelijke rol, maken ontmoetingen mogelijk en stimuleren kennisuitwisseling, stelt de minister-president. Deze vijfde beleidsprioriteit richt zich op participatie, presentatie en toeleiding. Dit gaat dus om het topje van de ijsberg, het zichtbare deel boven water. Participatie werd in 2017 als nieuwe, vijfde functie toegevoegd in het decreet. Toch verwacht de overheid niet van cultureelerfgoedorganisaties dat ze altijd en overal inzetten op participatie. Wel verwacht ze een duidelijke, gedragen en voldragen visie op participatie, met prioriteiten en acties, geïntegreerd in het geheel van de werking.

Steeds meer is er aandacht voor meerstemmigheid: het aan bod laten komen van verschillende standpunten, en rekening houden met uiteenlopende perspectieven en interpretaties. Hetzelfde erfgoed kan voor verschillende ogen immers uiteenlopende betekenissen hebben. Als voorbeeld vermeldt de spreker het restitutedebat bij koloniaal erfgoed.

Daarbij is het van belang voor collectiebeherende organisaties om de dialoog te faciliteren, en om daarbij wetenschappelijk en methodologisch houvast te bieden. Voorts vraagt de regering om bewust en zorgvuldig met deze onderwerpen te blijven omgaan, en de opgebouwde kennis en expertise te blijven delen. Door in te zetten op meerstemmigheid en genuanceerd om te gaan met gecontesteerd erfgoed, neemt de sector een belangrijke maatschappelijke rol waar.

De functie 'presenteren en toeleiden' vormt het meest zichtbare onderdeel van de cultureelerfgoedwerking. Op het vlak van programmatie, communicatie en marketing is het aan de organisaties om te beoordelen hoe ze die functie het best invullen en dat te motiveren in hun aanvragen. Zeker de programmatie is sterk verbonden met het DNA en de eigenheid van de organisatie. Wel vraagt de overheid bijzondere aandacht en een duurzame visie voor het streven naar een breed bereik en voor cultuureducatie en levenslang en levensbreed leren.

3.6. Versterking van de zakelijke werking

De minister-president noemt een performant en hedendaags zakelijk beleid essentieel om een professionele cultureelerfgoedwerking uit te bouwen. Dat omvat verschillende aspecten, zoals een transparant financieel beleid, een kwaliteitsvol personeelsbeleid, een gezonde bestuurscultuur, ondernemingszin, marketing enzovoort.

Het voorbije decennium heeft de sector ook al aanzienlijke stappen in die professionalisering gezet. Met deze zesde beleidsprioriteit wil de minister-president de zakelijke werking van de cultureelerfgoedorganisaties verder helpen versterken. In zijn visienota vraagt hij verdere aandacht voor:

- het aantonen van de nood aan subsidiëring, met oog voor het belang van cultureel ondernemerschap en de zoektocht naar andere middelen, en voor de draagkracht van de organisatie;
- transparantie in de financiering en de zakelijke basisinformatie in de aanvragen;
- het beperken van structuren en overhead, bijvoorbeeld het brede verhaal van samenwerkingen op bovenlokaal niveau en regiovorming;
- goed bestuur, met de principes van de nieuwe Bestuurscode Cultuur;
- een kwaliteitsvol personeels- en vrijwilligersbeleid;
- de zakelijke kennisopbouw en ondersteuning van de sector.

Wat dat laatste punt betreft, is het vandaag voor organisaties soms onduidelijk bij wie ze waarvoor terecht kunnen. De uitdagingen van de sector zijn niet altijd bekend bij de spelers die ondersteuning bieden. Daaraan wil de regering iets doen.

3.7. Internationale werking

Cultureel erfgoed heeft vele internationale aspecten, ook bij kleinere organisaties: samenwerking met internationale partners, internationale bruiklenen, het openstellen van collecties voor buitenlandse onderzoekers, het aanspreken van een internationaal publiek enzovoort. Internationale werking, de zevende beleidsprioriteit, is dus voor alle organisaties boeiend en relevant.

De regering wenst meer structurele afstemming met de sector over zijn noden voor het uitbouwen van een internationale werking. Tegelijk wil ze de sector sterker betrekken bij de internationale initiatieven van de Vlaamse overheid. Als minister van zowel Cultuur als Buitenlandse Aangelegenheden vindt minister-president Jan Jambon culturele diplomatie enorm belangrijk. Cultureel erfgoed wil hij dan ook zoveel mogelijk meenemen in het kader van culturele evenementen, conferenties, handelsmissies enzovoort.

Ook het bereiken van een internationaal publiek staat hoog op de agenda. Het Vlaamse culturele en onroerende erfgoed vormt een groot deel van zijn aantrekkingskracht. Dat wil de regering wel steeds koppelen aan de draagkracht van het erfgoed en de omgeving, en de duurzaamheid van het publieksbereik.

Ook op het vlak van internationaal kennisdelen en netwerken ziet de spreker nog veel mogelijkheden. De bestaande internationale structuren en kernspelers zijn vaak onvoldoende gekend. Veel cultureelerfgoedorganisaties zijn internationaal goed vernetwerkt en nemen internationale mandaten op, maar dat wordt niet systematisch in kaart gebracht.

Tot slot wil Vlaanderen zijn cultureelerfgoedbeleid actief blijven afstemmen op de relevante internationale kaders en standaarden. De internationale verdragen en conventies van de EU, Raad van Europa, UNESCO enzovoort hebben het Vlaamse cultureelerfgoedbeleid in belangrijke mate mee vormgegeven, en blijven een belangrijk referentiepunt. De voortrekkersrol die Vlaanderen daarin heeft, wil het sterker benadrukken.

Op het vlak van de bescherming van het nationaal erfgoed en de strijd tegen de illegale handel in cultuurgoederen zal de Vlaamse Regering bij de federale overheid aandringen om werk te maken van de federale omzettingwet voor de UNESCO-conventie 1970 inzake de restitutie van cultuurgoederen. Ook voor de problematiek van de joodse roofofstal zal ze blijven overleggen met de andere bevoegde overheden, en samen met hen nagaan in welk mate er verdere initiatieven wenselijk zijn.

3.8. Afstemming

Door samenwerking en afstemming binnen het brede cultuurbeleid, met andere beleidsdomeinen en andere bestuursniveaus is het mogelijk om een slagkrachtiger beleid te voeren. Daarom wil de minister-president sterk inzetten op afstemming en dialoog op beleidsniveau.

Binnen het brede cultuurbeleid zijn verschillende instrumenten en beleidsontwikkelingen relevant voor het versterken van de cultureelerfgoedactoren. Zo voorziet het Vlaamse cultuureelinfrastructuurbeleid in financiële ondersteuning voor bovenlokale cultuureelinfrastructuurprojecten. De grote bouwprojecten kent iedereen ongetwijfeld, veronderstelt de spreker, maar er zijn ook sectorale prioriteiten die

mogelijkheden bieden om de infrastructuur van de cultureelerfgoedorganisaties te optimaliseren. Momenteel maakt de sector daar weinig gebruik van.

Het decreet Bovenlokale Cultuur bevordert de bovenlokale cultuurwerking door het ondersteunen van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en projecten. Bovenlokale noden op het vlak van cultureel erfgoed kunnen dankzij dit instrument ingevuld worden, maar er is nog optimalisatie mogelijk.

Kunsten en cultureel erfgoed zijn nauw met elkaar verbonden. De kunstensector gaat regelmatig aan de slag met erfgoed en creëert ook het erfgoed van morgen. Vlaanderen zal de nodige aandacht besteden aan de zorg voor dat erfgoed van morgen, het kunstenerfgoed en het nalatenschap van zijn hedendaagse kunstenaars.

Ook met andere beleidsdomeinen ziet de minister van Cultuur de relevantie en noodzaak van dialoog. Samen met Onroerend Erfgoed wil Cultuur een gezamenlijk antwoord bieden op de uitdagingen. De spreker denkt aan publieksarcheologie, sensibiliseringsacties, een afgestemd depotbeleid, religieus erfgoed en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. De minister-president wil overigens laten onderzoeken of cultureel en onroerend erfgoed tegen de volgende regeerperiode niet in één gezamenlijk beleidsdomein kunnen worden ondergebracht, aangezien hij de huidige splitsing nogal kunstmatig vindt.

Ook met Toerisme heeft cultureel erfgoed grote raakvlakken, vooral op het vlak van publiekswerking. De regering opteert voor een doorgedreven afstemming van de doelstellingen en de aanpak.

Onderwijs is eveneens een belangrijke samenwerkingspartner voor de sector. Via het onderwijs is er meteen een breed bereik van kinderen en jongeren. Deze samenwerking wil de regering ten volle ondersteunen. Nauw verbonden aan onderwijs, maar ook aan wetenschappelijk onderzoek en innovatie is de samenwerking met het hoger onderwijs en de academische sector. Nauwer samenwerken zal een grote meerwaarde bieden, verwacht de minister-president.

Tot slot is ook afstemming met andere bestuursniveaus van belang. Steden en gemeenten dragen doorgaans een grote verantwoordelijkheid ten aanzien van de cultureelerfgoedsector. Daar is het zaak om blijvend in te zetten op een complementair beleid. De Vlaamse Gemeenschap wil bovendien de dialoog versterken over bijvoorbeeld het ondersteuningsbeleid, de digitale transformatie en een afgestemd depotbeleid.

Uiteraard neemt Vlaanderen ook zijn verantwoordelijkheid in Brussel op. Het ziet de federale overheid ten slotte als partner. Ze heeft een aantal bevoegdheden met belangrijke weerslag. Afstemming over diverse punten is wenselijk, bijvoorbeeld in het kader van de coronacrisis, de sociaaleconomische positie van cultuurwerkers, de Bewakingswet of het beheer van de collectie van de Belgische staat.

4. Uitvoering van het Cultureelerfgoeddecreet

4.1. Optimalisatie van het decreet

In het derde en laatste hoofdstuk van zijn visienota maakt de minister-president duidelijk op welke wijze de prioriteiten en verwachtingen worden getoetst bij de beoordeling van de aanvragen.

Eerst gaat hij echter in op de geplande optimalisering van het Cultureelerfgoeddecreet. Het Cultureelerfgoeddecreet is het belangrijkste instrument van de Vlaamse overheid voor het ondersteunen van de cultureelerfgoedsector, vooral door middel van werkingssubsidies en projectsubsidies.

De voorbije jaren heeft het Departement CJM het decreet van 2017 grondig geëvalueerd, in samenspraak met de beoordelaars en de aanvragers. Uit de evaluaties blijkt dat het decreet een robuuste basis biedt voor het kwalitatief beoordelen van alle types werkingen. Wel kwam een aantal verbeterpunten naar voren, vooral rond de procedures en de toetsing van de criteria, die een decretale wijziging vereisen. Diezelfde bevindingen kwamen ook terug in het voortraject van de voorliggende visienota.

Parallel daarmee is het departement gestart met de afstemming tussen de drie grote cultuurdecreten. Deze herijking zal de cultuurdecreten procedureel meer op elkaar afstemmen, terwijl de ruimte voor sectorspecifieke differentiatie behouden blijft.

De minister-president somt de nu voorliggende wijzigingen aan het huidige decreet op. Ten eerste vermeldt hij dat er geen nieuw decreet gepland staat, maar een optimalisering van het huidige kader. Daarbij zal de regering de procedures uit de grote decreten op elkaar afstemmen, in het kader van de herijkingsoefening. Planlastvermindering en werklastermindering staan als principes voorop. Uiteraard wil de regering ook verhelpen aan enkele lacunes. Zo wil de minister-president de cultureelerfgoedtijdschriften opnieuw een plaats geven in het decreet.

Medio 2022 zal de Vlaamse Regering het proces afgerond hebben. Dat is zes maanden voor de indientdatum van de nieuwe erfgoedronde. De overheid voorziet in een terugkoppeling met het veld. De geplande optimalisaties werden in deze strategische visienota uiteraard wel aangekondigd, verduidelijkt de minister-president.

4.2. Aandachtspunten voor het criterium strategische visienota Cultureel Erfgoed

Tot slot maakt de minister-president de vertaalslag naar de uitvoering van het Cultureelerfgoeddecreet. De toetsing van de beleidsprioriteiten en verwachtingen uit deze visienota zal op twee manieren gebeuren in de beoordeling van aanvragen.

Ten eerste geven prioriteiten en verwachtingen uit het tweede deel nadere bepaling aan de verschillende decretale criteria op basis waarvan aanvragen getoetst worden.

Ten tweede is er in het Cultureelerfgoeddecreet voor alle types subsidies een afzonderlijk criterium opgenomen omtrent 'het beantwoorden aan de strategische visienota'. Dit criterium toetst specifieke aandachtspunten die op basis van de analyse van de uitdagingen urgent of prioritair blijken en waaraan de minister-president bijzonder belang hecht.

Het gaat om prioritaire aandacht voor:

- samenwerken en netwerken;
- zorg voor erfgoed;
- kwaliteitsvolle digitale processen;
- versterken van participatie en verbreden van publieksbereik;
- kwaliteitsvol aanbod voor en betrekken van kinderen en jongeren.

5. Dankwoord

Minister-president Jan Jambon heeft met zijn nota, nog voor de toekomstige beleidsmaatregelen en subsidiebeslissingen, getracht duidelijke accenten te leggen. Hiermee wil hij het debat stimuleren over wat essentieel is voor de vitaliteit en verdere ontwikkeling van het cultureelerfgoedlandschap in Vlaanderen. Hij is de hele cultureelerfgoedsector dankbaar voor zijn grote en constructieve betrokkenheid doorheen het voortraject. Ten slotte betuigt hij zijn dank aan het Departement CJM, dat alles in goede banen heeft geleid en de uitdagingen zo helder in kaart heeft gebracht.

De minister-president wenst de commissie ten slotte veel leesplezier toe met zijn visienota.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen uit de commissie

1.1. Stephanie D'Hose

Stephanie D'Hose gaat eerst in op het aspect financiën. De coronacrisis heeft de erfgoedsector niet ongeschonden gelaten. In de musea is er een terugval van de bezoekersaantallen met 50 tot 70 procent. Bij de besprekingen moet men in het achterhoofd houden dat de inkomsten van de musea serieus zijn teruggefallen. Daarnaast moet men de relance in ogenschouw nemen. Men moet bekijken hoe men de museumpas daarvoor kan inschakelen. De museumashouders zijn de trouwe bezoekers van het eerste uur. Misschien kan men de museumpas inzetten voor de relance door nieuwe bezoekers warm te houden. Er zijn al wat acties geweest. Museumashouders konden bijvoorbeeld een pas doneren aan anderen. Zal de minister-president daarvoor contact opnemen met de directeur van Museumpas?

Een positieve noot is dat de crisis heeft gezorgd voor een digitale versnelling. Die digitalisering zal niet weggaan. Men heeft van de nood een deugd gemaakt met extra middeleninzet voor de relance. *Stephanie D'Hose* leest tot haar tevredenheid in de visienota dat er 5 miljoen euro wordt uitgetrokken voor collecties en 2 miljoen euro voor verdere ontwikkeling van de erfgoeddatabanken. Ook het digitaal Museum voor Vlaanderen kan men in deze context bekijken.

De voorbije jaren heeft men het vaak gehad over de financiële achterstand van de cultureelerfgoedsector. Het doet de spreker deugd dat de nodige financiële inhaalbeweging is gebeurd. Het is goed dat de voortzetting van deze inhaalbeweging in het Vlaamse regeerakkoord is opgenomen. Ook de visienota herbevestigt deze ambitie. Zijn er al meer details beschikbaar over wat men deze regeerperiode nog mag verwachten? In welke fase van het erfgoedbeleid ziet de minister-president deze extra versnelling?

Het doel van de financiële injectie is niet enkel om de bestaande werkingen te versterken, maar ook om ruimte te maken voor vernieuwing. Die vernieuwing kan op vele zaken betrekking hebben: omgaan met het publiek, vernieuwde bewaar-technieken, digitalisering, participatie enzovoort. In de visienota staat een zeer interessante en positieve potentiële vernieuwing, namelijk het beter betrekken van academisch erfgoed. De minister-president stelt dat de academische sector een cruciale partner is op het vlak van expertise en onderzoek. Dat kwam volgens het commissielid sterk tot uiting in de hoorzitting. Die expertise is daar absoluut aanwezig. Hier gaat het over het befaamde artikel 48. Kan de minister-president al laten weten wat hij daar precies mee van plan is?

Een moeilijke klant voor het Erfgoeddecreet zijn de Brusselse organisaties. De minister-president stelt in de visienota dat hij zijn verantwoordelijkheid neemt voor Brussel en dat de visie ook geldt voor de Nederlandstalige cultureelerfgoedwerking in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. In het verleden heeft men al vaker het signaal gekregen van Brusselse erfgoedorganisaties dat het voor hen de jure wel mogelijk is om een kwaliteitslabel aan te vragen binnen het Erfgoeddecreet, maar dat ze zich best die moeite kunnen besparen omdat het museum uitsluitend op Vlaanderen moet gericht zijn. In Brussel is dat nooit het geval. Heeft de minister-president die signalen ook al gekregen? Hoe staat hij daartegenover?

Participatie is een belangrijk aspect in het erfgoedbeleid. De vraag is niet alleen hoe men publiek over de drempel krijgt, maar ook wat men effectief doet met het publiek zodra het erover is geraakt. Gaat men samen met andere geïnteresseerden aan de slag? Cultureel erfgoed is van iedereen. Het is ons gemeenschappelijk

verleden. Participatie is als vijfde functie benoemd in het huidige decreet, op uitdrukkelijke vraag van de sector. Dat was iets nieuws in de erfgoedronde. In de aanvragen voor de volgende beleidsperiode verwacht de minister-president dat dat aspect behandeld wordt als een voldragen visie, die volledig geïntegreerd is in het geheel van de werking. Stephanie D'Hose vindt het een positieve stap dat dit opvolging krijgt en wil de minister-president er expliciet voor danken.

Ook de plaats die het immateriële erfgoed in de visienota krijgt, verheugt Stephanie D'Hose, daar dit type erfgoed bij uitstek participatief is. De uitreiking van de Ultima voor immaterieel erfgoed bewijst dat dit een verhaal van mensen en van gemeenschappen is. Vlaanderen en Brussel zijn schatrijk aan immaterieel erfgoed: tradities, gebruiken en vaardigheden. De spreker is heel blij met het platform immaterieelerfgoed.be. Wanneer men het heeft over tradities en gebruiken, komt men terecht bij het vakmanschap. Vakmanschap in oude beroepen en stielen is immaterieel erfgoed. Om die in leven te houden werd een beurzensysteem opgezet. Na een evaluatie in 2020 werd dit opnieuw gelanceerd in 2021. Kan de minister-president wat meer informatie geven over de evaluatie van die beurzen? Wat heeft men eruit geleerd?

Een bizarre realiteit, die niet zo eenvoudig op te lossen is, is de moeilijke timing bij de reguliere erfgoedronde van de convenanten. Wanneer men een erfgoedconvenant wil indienen, moet men immers rekening houden met de visienota van de vorige minister van Cultuur. Dat is wat raar op een moment dat men naar de toekomst moet kijken. Het komt door het verschil in timing van de lokale legislatuur en de Vlaamse legislatuur. Hoe kijkt de minister-president daarnaar? Ziet hij mogelijkheden om dat aan te passen?

De minister-president spreekt over het invoeren van een meer performante regeling voor de inbetalinggeving van kunstwerken. Dat traject werd de vorige legislatuur ingezet. In welke fase zit het traject nu?

De minister-president plant een topstuktentoonstelling op een belangrijke erfgoedlocatie, waar honderd Vlaamse bekende en onbekende topstukken de plaats krijgen die zij verdienen. Kan hij daar al meer details over geven?

Toporowski kreeg bij wijze van spreken een plek in de visienota, door de lessen die uit deze case te leren waren. Bij het verwerven van erfgoed wordt het belang van een voorafgaand herkomstonderzoek benadrukt. Bijzondere waakzaamheid is nog altijd nodig.

Stephanie D'Hose heeft met veel belangstelling de beleidsniveauoverschrijdende werkzaamheden gelezen. Minister-president Jambon somt enkele zaken op die hij belangrijk acht voor de IMC en de aanpak van de coronacrisis: de sociaaleconomische positie van de kunstenaar, de federale Bewakingswet en het beheer van de collectie van de Belgische staat. Het lid onderschrijft die elementen en kijkt uit naar topics als de joodse roofkunst, de koloniale cultuurgoederen enzovoort. Daarvoor moet men sowieso altijd oog blijven hebben. Men kan het vanuit het Vlaams Parlement meenemen naar de andere parlementen. Ook de invoering van de indemniteitsregeling voor inkomende bruiklenen staat heel hoog op de agenda.

Ten slotte feliciteert Stephanie D'Hose de minister-president en zijn kabinet met de sterke visienota. Ze vindt het document vernieuwend, sterk, to the point en van vele goede elementen voorzien. Ze is blij dat Vlaanderen op dat elan voort kan.

1.2. Filip Brusselmans

Filip Brusselmans heeft een zekere appreciatie voor de visienota. Ze blaakt van ambitie en heeft goede accenten. Maar daardoor roept de nota vele vragen op, niet in het minst over de timing en financiering.

Uit de nota blijkt een terechte trots op de Vlaamse topstukken. Met de aangekondigde topstukkentoonstelling op een belangrijke erfgoedlocatie in Vlaanderen wil de minister-president de aandacht van het brede en het internationale publiek vestigen op de rijkdom en verscheidenheid van het nog in Vlaanderen bewaarde 'erfgoed van uitzonderlijk belang'. Is er überhaupt budgettaire ruimte voor een dergelijk initiatief, nu geweten is dat er weer gesnoeid zal worden in het budget? Men zal meer dan ooit oordeelkundig met de middelen moeten omspringen. Is het dan verantwoord om deze middelen te spenderen aan het promoten van enkele topstukken, windowdressing als het ware, terwijl er wellicht elders in de sector grotere of meer dringende noden bestaan? Dat geluid was trouwens vanuit de sector zelf op de hoorzitting te horen.

De minister-president verwacht dat het KMSKA en het M HKA een voortrekkersrol blijven opnemen binnen het Vlaamse cultureelerfgoedlandschap, en volop zullen inzetten op samenwerken en netwerken. Er wordt reikhalzend uitgekeken naar de al lang aangekondigde heropening van het KMSKA. Er staat een nieuw M HKA op stapel. Dit is evenwel al vanaf de start een probleem dossier gebleken. De minister-president deelt mee dat hij de infrastructurele en institutionele stappen bij het tot stand komen van het nieuwe M HKA nauwgezet zal opvolgen. Filip Brusselmans is vooral benieuwd naar de timing in dit proces, met in het achterhoofd de vertragingen in het KMSKA-dossier en de uiteindelijke oplevering van het M HKA. Hoe zal dit concreet worden gerealiseerd en wat is de timing?

Filip Brusselmans benadrukt de noodzaak van het engagement van gesubsidieerde organisaties, net als de onontbeerlijke inzet van de vele cultureelerfgoedgemeenschappen en vrijwilligers. Het verheugt hem dat de minister-president dit erkent in de visienota. Enkel wanneer voldoende mensen zich met kennis en gedrevenheid inzetten voor het behouden en doorgeven ervan, blijft erfgoed levend en relevant. Een goed vrijwilligersbeleid en het begeleiden en ondersteunen van cultureelerfgoedgemeenschappen zijn daarbij van doorslaggevend belang.

Terecht erkent de minister-president het nut en belang van een langetermijnvisie op cultureel erfgoed. Cultureelerfgoedwerking beperkt zich immers niet tot één legislatuur maar is een continu proces. Het is dus nuttig om na te denken over de invulling van wat cultureel erfgoed is en kan zijn. Filip Brusselmans erkent dan ook het nut van de door de minister-president aangekondigde actualisering van de visie op immaterieel erfgoed, die tegen eind 2021 afgerond wordt. Deze oefening moet echter ook draagvlak hebben. Daarom had het lid graag geweten wie hierbij betrokken wordt.

Momenteel gebeurt er onvoldoende dataverzameling op sectorniveau. Volgens de visienota zal het departement vanaf het najaar van 2021 in nauwe samenspraak met FARO en in afstemming met de sector bekijken in welke mate er voor de gesubsidieerde sector synergie mogelijk is met andere bestaande databronnen. Filip Brusselmans begrijpt het doel: een dataset die het departement periodiek opvraagt. Dat vindt hij een nobele doelstelling, maar zal het vooropgestelde tijdsplan ook worden gehaald?

Van dezelfde teneur is de kwestie over het verfijnen van de registratie van de bezoekers en gebruikers. Momenteel volgt het departement enkel de registratie van de bezoekers van museumzalen systematisch op. Uit de nota blijkt dat het verfijnen van de registratie logischerwijze eerst zal worden afgestemd met de

musea, en vervolgens met de hele sector. Hoe zal dit concreet gebeuren? Er zal een beroep worden gedaan op Toerisme Vlaanderen. Zijn hierover al afspraken gemaakt? Welke timing stelt de minister-president voorop?

Wat betreft de inzet op een rijk en divers cultureelerfgoedlandschap zijn er enkele nieuwigheden. Filip Brusselmans noteert vooral dat de minister-president via de beurzen voor vakmanschap rechtstreeks wil investeren in mensen, en met name in de individuele dragers van immaterieel erfgoed. Volgens de visienota worden hiervoor in de komende jaren alvast middelen vooropgesteld, in afwachting van een eventuele structurele verankering van deze beurzen in het kader van de actualisering van de beleidsvisie op immaterieel erfgoed. Over welke middelen gaat het concreet? Wanneer zal de minister-president de aangekondigde denkoefening maken? Hij kondigt voorts de opstart aan van een nieuwe procedure voor aanduiding van cultureelerfgoedinstellingen. Aan welke instellingen denkt hij concreet? Welk overleg met het werkveld heeft hierover plaatsgevonden?

De denkpiste om FARO eventueel een rol te laten spelen in het herbestemmen van collecties vindt Filip Brusselmans interessant, maar de vraag is of het hiervoor voldoende middelen en mankracht heeft. Die vraag kwam vanuit de sector zelf. Hoe ziet de minister-president dit concreet? Kan FARO het er met de huidige mankracht en middelen bijnemen?

De minister-president poneert ook dat hij de sector aanmoedigt om mogelijke samenwerkingsmodellen met onder meer particuliere verzamelaars verder te verkennen. In 2021 laat hij een onderzoek uitvoeren naar de samenwerkingsmogelijkheden. Wie voert dit onderzoek uit en voor welke prijs?

De minister-president heeft een reglement aangekondigd om de bewaaromstandigheden voor topstukken te verbeteren, in de eerste plaats bij erfgoedbewaarders die behoud en beheer niet als kerntaak hebben. Wat is de timing?

In verband met de regierol die de Vlaamse overheid opneemt in het depotbeleid voor zowel cultureel als onroerend erfgoed, vraagt Filip Brusselmans wanneer de aangekondigde analyse van de noden klaar zal zijn. Op welke manier zullen de beleidsintenties worden afgestemd tussen het depotbeleid en de plannen voor de digitale transformatie?

Filip Brusselmans heeft lof voor de sterke inzet op een digitale transformatie. Hij maakt wel een kanttekening bij de verwachting dat alle gesubsidieerde organisaties actief zouden nadenken over de digitale processen in hun werking. Organisaties moeten bekijken wat de digitale transformatie betekent voor de uitvoering van de functies van de cultureelerfgoedwerking, maar ook voor het hr-beleid, het communicatiebeleid en het databeleid voor de monitoring. Dat klinkt allemaal heel mooi, maar de praktijk is anders. Bovendien is er een risico dat iedere instelling of organisatie op een andere manier invulling zal geven aan deze verwachting. Dat houdt het gevaar in op een kakofonie aan strategieën. Hoe denkt de minister-president dit denkproces in goede banen te leiden? Zal zijn departement instaan voor de noodzakelijke sturing?

Cultureelerfgoedorganisaties hechten terecht veel belang aan hun maatschappelijke rol. Het cultureel erfgoed is onze gemeenschappelijke erfenis en een zaak voor de hele samenleving. Filip Brusselmans is het daar absoluut mee eens. Volgens de visienota is de mogelijke teruggave van koloniale cultuurgoederen echter een actueel thema. De spreker ziet veeleer een golf van woke politieke correctheid en in enkele gevallen zelfs complete intellectuele verdwazing over de museale wereld rollen. Hoeveel concrete en officiële vragen tot restitutie heeft de Vlaamse overheid al ontvangen? Hoeveel onderzoeken naar de herkomst van artefacten zijn er al opgestart of zullen er worden opgestart? Dat zou de graadmeter moeten zijn. Filip

Brusselmans vraagt waakzaamheid om niet dezelfde kant op te gaan als Nederland. Wat hij tijdens de hoorzitting allemaal heeft gehoord van de internationale gast, bijvoorbeeld over emotienetwerken, deed hem meermaals de wenkbrauwen fronsen.

De spreker heeft niet meteen grote vragen of opmerkingen bij de plannen met betrekking tot de zakelijke werking. De aandacht voor cultureel ondernemerschap, inkomstenmaximalisatie en bijkomende opbrengsten is terecht, zo lang men cultuur maar niet tot een zuiver economisch gegeven reduceert. Hoe dan ook mag die balans wat hersteld worden en staat Filip Brusselmans op dat vlak achter de minister-president.

Het commissielid komt tot de internationale cultureelerfgoedwerking. Door de coronacrisis is het internationale cultuurtoerisme zo goed als stilgevallen, maar het is slechts een kwestie van tijd voor de internationale bezoekers opnieuw de weg naar ons erfgoed zullen vinden. Dat erfgoed, zowel cultureel als onroerend, vormt een groot deel van de aantrekkingskracht van Vlaanderen. Het is een aantrekkingskracht waarop ook Event Flanders inspeelt, het samenwerkingsverband tussen Cultuur, Toerisme en Sport rond internationale evenementen. Door belangrijke erfgoedmomenten, bijvoorbeeld toptentoonstellingen, te ondersteunen en te ontwikkelen, krijgt het erfgoed tot ver over de grens een uitstraling. Op papier oogt dat allemaal mooi, maar hoe zal de minister-president deze ambitie, in samenwerking met de minister van Toerisme, in de praktijk vertalen? Welke concrete plannen zijn er al gemaakt met het oog op het opnieuw aanboren van de potentiële toeristische markt? In alle buurlanden zal men al het mogelijke doen om zijn deel van de koek op te eisen. Het zal dus opnieuw een strijd worden. Filip Brusselmans vraagt een stand van zaken, nu men weer stappen dichterbij zit bij de zogenaamde herwonnen vrijheid.

Op het vlak van de bescherming van het nationaal erfgoed en de strijd tegen de illegale handel in cultuurgoederen verheugt het de spreker dat de minister-president eindelijk bij de federale overheid zal aandringen om werk te maken van de federale omzettingwet voor de UNESCO-conventie 1970 inzake de restitutie van cultuurgoederen. Als de minister-president dan toch, zeer terecht, actief het probleem van de joodse roofkunst aanpakt, zou hij ook eens eindelijk werk mogen maken van de restitutie van al het erfgoed dat hier ooit gestolen is door Fransen, Spanjaarden, Duitsers en Oostenrijkers.

Wat betreft de afstemming binnen het bredere cultuurbeleid vindt Filip Brusselmans het zonder meer goed dat de minister-president duidelijk meer aanstuurt op structureel overleg.

Het zal er nu eerst op aankomen het decreet te optimaliseren. Daarbij zijn kennelijk geen grote inhoudelijke wijzigingen gepland, wat de stakeholders een goede zaak vinden. Er werd zelfs gesproken van nood aan decretale rust. Desalniettemin is die optimalisering belangrijk en staat of valt deze ambitieuze nota bij de financiering, zoals altijd. Vroeg of laat komt er weer onvermijdelijk een besparingsronde. De vraag is dan welke effecten die zal hebben op de geschetste ambities. Filip Brusselmans hoopt alvast dat die besparingen elders zullen gebeuren dan op dit domein en zal de minister-president daaraan geregeld herinneren.

1.3. Björn Rzoska

Björn Rzoska sluit zich aan bij de waarderende woorden van de voorgaande sprekers. Hij vindt dat er een boeiende beleidsvisie op tafel ligt. Het is een goede zaak dat die visie voortbouwt op belangrijke sporen die in het verleden al zijn getrokken. De spreker geeft de minister-president een pluim omdat hij deze beleidsvisie heeft ontwikkeld in nauw overleg met de sector. Dat is trouwens door alle sprekers in de

hoorzitting naar voren gebracht. Ook de decretale rust die er de volgende jaren in het erfgoedveld komt, werd in dank afgenomen.

Voor het parlementslid staat of valt deze visie met de concretisering. De rode draad is de financiering. Björn Rzoska weet uit het verleden dat de erfgoedsector zich vaak het ondergeschoven kindje voelde binnen het cultuurlandschap. Er is regelmatig door vorige ministers aangekondigd dat er een inhaalbeweging zou gebeuren op financieel vlak. Het lid vindt het belangrijk dat de sector weet binnen welk financieel kader men zal kunnen werken. De minister-president wil een inhaalbeweging maken. Het mag geen versnippering worden van de bestaande middelen over meer initiatieven, wel een fundamentele stap vooruit. Dat is ook in de hoorzitting naar voren gekomen. Binnen welk financieel kader wil de minister-president deze beleidsvisie realiseren? Hoe zal hij ervoor zorgen dat deze belangrijke sector binnen de cultuursector de noodzakelijke stap vooruit kan zetten?

Björn Rzoska meent dat immaterieel erfgoed en alles wat te maken heeft met mondelinge geschiedenis, verder moet worden verankerd binnen het erfgoedbeleid. Het is een van de moeilijkste vormen van erfgoed om mee om te gaan, omdat mondelinge bronnen op een gegeven moment verdwijnen. Het is dus heel precair erfgoed. Daarom vindt hij het een goede zaak dat de minister-president dat spoor dieper trekt in de visienota. Vaak gaat het hier om niet-professionele organisaties, die met heel veel vrijwilligers werken. Die moet men de nodige ondersteuning geven. Die steun hoeft niet altijd financieel te zijn. Het kan ook ondersteuning in de begeleiding zijn, opdat ze de praktijk correct kunnen beoefenen en erfgoed op een goede manier zouden bewaren. De spreker roept op om oog te hebben voor de kleinere spelers binnen dat erfgoedveld en niet enkel te kijken naar topinstellingen of toporganisaties.

De opening naar het academische erfgoed kan een belangrijke piste zijn. Björn Rzoska is heel blij dat de universiteiten dat spoor hebben opengelegd op basis van de visienota. Hij heeft het altijd wat vreemd gevonden dat de universiteiten als het ware op hun eigen erfgoedeiland bleven zitten, terwijl ze vaak beschikken over topcollecties op het vlak van archief en museumstukken. Het is een heel belangrijke aanvulling om het academisch erfgoed naar waarde te schatten en in te schakelen in de cultureelerfgoedwerking. Daarbij moet men natuurlijk wel zorgen voor financiële armslag.

Björn Rzoska begrijpt de ambitie voor de topstuktentoonstelling, maar men mag zich niet alleen op de topstukken richten. Er wordt vaak gekeken naar topstukken, maar dan dreigt men veel erfgoed uit het oog te verliezen, dat even tekenend is en soms illustratief voor de onderbouw voor het dagelijkse leven. De spreker heeft geen enkel probleem met de topstuktentoonstelling, maar de kleinere spelers die bezig zijn met minder spectaculair belangrijk erfgoed, mag men niet uit het oog verliezen.

Het parlementslid ondersteunt de ambitie van de minister-president wat betreft het Vlaams museum en de digitalisering. Niet iedereen binnen het erfgoedveld staat al even ver op het vlak van digitalisering. Hoe gaat de minister-president om met een meersporenbeleid rond digitalisering in de erfgoedsector? Kan hij wat meer invulling geven aan het concept Vlaams museum? In het verleden is er ook een museum van de Vlaamse strijd geweest. Dat was een boeiende samenwerking tussen een aantal archieven, die werd opgezet onder impuls van de provincie Oost-Vlaanderen. Archieven en musea hebben samengewerkt om tijdelijke tentoonstellingen te maken die de aspecten van de sociale strijd in Vlaanderen vormgaven. Hoe kijkt de minister-president naar dat museum? Hoe moet het eruitzien? Er is sprake van een frontoffice en een digitale toegang tot bepaalde stukken. Hoe breed gaat dat? Zelf zou de spreker zeer breed gaan, omdat het een mogelijkheid kan zijn om de schijnwerpers te plaatsen op een aantal collecties die voor het grote publiek minder bekend

zijn. Hij verwijst naar de breed toegankelijke website achter de Van Eycktentoonstelling, waar men de weinige schilderijen die Van Eyck heeft achtergelaten, bijna tot in detail kon bekijken. Dat kan inspirerend zijn voor een Vlaams museum.

Björn Rzoska vraagt meer toelichting over de erfgoedinstellingen in de beleidsvisie en de vraag naar sectortransparante procedures en toegangsvoorwaarden. Wie kan daarvoor in aanmerking komen? Welke criteria hanteert men daarbij?

De immaterieelerfgoedtoets die naar voren wordt geschoven, vindt Björn Rzoska boeiend. Men mag immaterieel erfgoed niet op zichzelf beschouwen. Het zit vanaf het begin bij archiefcollecties en collecties van musea. Kan die toets nog worden ingeschoven in de visienota? De erfgoedwijsheid van Hester Dibbits heeft het commissielid geboeid. Niet alle collega's zullen op die lijn zitten, maar als historicus is Björn Rzoska actief geweest in het kader van betwiste herinneringen. Er zijn nu eenmaal bepaalde velden binnen de geschiedschrijving en binnen de herinnering waarover men het nooit eens zal zijn. Het is veel boeiender om daarover met elkaar in dialoog te gaan op een respectvolle manier, dan te proberen elkaar te overtuigen.

Wat betreft de naziroofkunst en de koloniale cultuurgoederen, zit Björn Rzoska op een andere lijn dan Filip Brusselmans. Hij vindt het een boeiende discussie. Het gaat vaak over betwiste herinneringen, maar die zijn niet zonder waarde en niet neutraal. Er zal zich automatisch een maatschappelijke discussie ontwikkelen over de naziroofkunst en de koloniale goederen, waarbij ook naar de eigen instellingen zal worden gekeken: hoe zijn de collecties in het verleden gevormd en moet er op een bepaald ogenblik geen restitutie komen? Dat is geen gemakkelijke discussie maar de spreker is ervan overtuigd dat er op het erfgoedveld en het academische veld expertise aanwezig is om dat debat op een volwassen, onderbouwde en genuanceerde manier aan te gaan.

1.4. Cathy Coudyser

Cathy Coudyser betuigt in naam van de N-VA-fractie haar waardering voor het kabinet, de minister-president en de sector vanwege het participatieve traject en het resultaat daarvan in de visienota. De visienota wil enerzijds het nog jonge cultureelerfgoedveld continueren, maar benoemt ook nieuwe uitdagingen die zich in de maatschappij voordoen en waarin de erfgoedsector een rol kan spelen. De visienota geeft heel duidelijk aan welke accenten het beleid de volgende jaren legt zodat de gesubsidieerde cultureelerfgoedsector, die binnenkort weer volop dossiers zal schrijven voor de structurele subsidieronde, weet waar hij de volgende jaren het best op inzet.

De nota kijkt niet enkel naar de gesubsidieerde sector, die onder het Cultureelerfgoeddecreet valt, maar heeft een visie over het hele veld. Er worden, los van de subsidies, ook andere instrumenten aangereikt, zoals de regelgeving voor de inbetalinggeving van kunstwerken, de indenniteitsregeling, de voortrekkersrol en regierol op het vlak van digitalisering, nauwere samenwerking met private collecties, collecties in kerken, abdijen, kastelen enzovoort. Dat zijn publieke plaatsen waar waardevolle stukken zo laagdrempelig mogelijk kunnen en moeten worden getoond aan zoveel mogelijk mensen:

- jonge Vlamingen;
- nieuwe Vlamingen;
- Vlamingen die hier al langer zijn en hier een hele geschiedenis hebben;
- de vele bezoekers van Vlaanderen.

Vlaanderen loopt over van onroerend en roerend erfgoed waar men een trip voor over heeft. Dat moet als troef worden uitgespeeld.

In de hoorzitting kwam zeer duidelijk de bereidheid tot medewerking van de sector aan het participatieve traject naar voren, net als zijn waardering daarvoor. Er werden heel open debatten gevoerd, ook onderling. Men is tevreden met het resultaat van de visienota. Er waren heel weinig fundamentele opmerkingen. De spreker heeft het gevoel dat de sector echt wil meewerken aan de terecht hoge ambities in de nota. Uiteraard is er de bekommernis dat er voldoende financiële middelen tegenover moeten staan. Cathy Coudyser wijst op de extra middeleninzet die de erfgoedsector deze legislatuur al heeft gekend. Vlaanderen zal zich binnen zijn budgettaire mogelijkheden aan zijn belofte houden en de financiële inhaalbeweging in de structurele ronde voortzetten, die de vorige legislatuur werd ingezet.

Het brede netwerkmodel van de sector werkt. De afgelopen jaren is sterk ingezet op samenwerking tussen alle spelers en een betere afstemming van wie wat doet bij de verschillende steunpunten en organisaties die een dienstverlenende rol opnemen. Toch moet men daar de komende jaren nog aandacht voor hebben. Elke schakel in dat netwerk is van belang. Men besteedt aandacht aan de collectiebeherende instellingen, maar ook aan het immaterieelerfgoedveld en de erfgoedverhalen, zowel lokaal als bovenlokaal. Dat moet worden geïntegreerd in de collectiebeherende instellingen. In deze instellingen heeft men vaak nog de neiging om in collectiestukken te denken en deze te presenteren en voor het publiek toegankelijk te maken. Het bijhorende erfgoedverhaal kan een nog veel grotere rol krijgen. Cathy Coudyser vindt de ideeën van Björn Rzoska over de erfgoedtoets een interessante suggestie.

In de visienota komt ook heel duidelijk naar voren dat men zowel de professionele actoren als de vele vrijwilligers in de verf moet zetten. Die zijn allemaal nodig. De vrijwilligers moeten alle mogelijke steun krijgen via de dienstverlenende rollen en de regionale erfgoedspelers. Men moet het lokale, regionale en Vlaamse niveau in een netwerk samenbrengen en hen laten samenspelen. Dat netwerkmodel werkt echt. Men moet erop voortbouwen, vindt ook de sector zelf.

Bij de samenwerking met Onroerend Erfgoed was er altijd wat voorbehoud. In de visienota staat dat zal worden onderzocht of op termijn de resterende schotten tussen onroerend en roerend erfgoed weg kunnen. Cathy Coudyser vraagt aan de minister-president om daar verder werk van te maken. In het veld zijn die schotten al bijna weggevallen, zeker lokaal en regionaal. Zijn er ter zake nog overlegmomenten met minister Diependaele, bijvoorbeeld rond Open Monumentendag en Erfgoeddag? De bezoekers maken het onderscheid niet tussen roerend en onroerend erfgoed. Zijn er op korte termijn nog mogelijkheden om die samenwerking nog meer vorm te geven?

Ook de samenwerking met Toerisme is heel duidelijk. Onlangs hebben Onroerend Erfgoed en Toerisme Vlaanderen een soort samenwerkingsovereenkomst gesloten met het oog op een gezamenlijke toekomstige exploitatie van bepaalde erfgoedplaatsen vanaf het begin. Denken Cultuur en Onroerend Erfgoed aan een gelijkaardige samenwerkingsovereenkomst? Volgens Cathy Coudyser ontbreekt de derde speler, het culturele erfgoed, in die samenwerkingsovereenkomst. Kan dit voldoende van op het terrein gebeuren? Moet men een koepel opzetten zoals Event Flanders, om van daaruit de samenwerking tussen de drie departementen projectmatig zo efficiënt mogelijk te laten verlopen?

Meerstemmigheid is in de huidige samenleving heel belangrijk. Voor de erfgoedsector is daarin een heel belangrijke rol weggelegd. In de hoorzitting heeft de sector aangegeven dat ze die rol zeker aankan en wil opnemen. Er mogen verschillende meningen zijn, maar de dialoog moet worden gestimuleerd. De erfgoedinstellingen kunnen daar zeker een rol in spelen. Zij hebben ook de kracht om te informeren en een aantal dingen in een bepaald perspectief te zetten zodat, op basis van

historische kennis en achtergrond, een genuanceerd debat kan worden gevoerd. De spreker kijkt ernaar uit hoe zij de komende jaren die rol zullen opnemen.

Tevens vraagt ze een stand van zaken over de inbetalinggeving van kunstwerken en een mogelijke indemniteitsregeling, waarnaar vele musea uitkijken. Werkingskosten die niet meer naar verzekeringspremies hoeven te gaan, zouden dan vrijkomen voor de basiswerking. Hoe staat het met beurzen voor vakmanschap? Wat heeft hun evaluatie opgebracht, en welke elementen uit de evaluatie zijn meegenomen in het aangepaste reglement?

Samenwerking met private partners biedt kansen. Er loopt een onderzoek om de noden en behoeften in kaart te brengen, en na te gaan welke mogelijke samenwerkingen er zijn tussen de professionele erfgoedspelers en de private sector, met als doel daar een kader voor te maken. Werd dat onderzoek ondertussen opgeleverd? Is er al meer informatie over de weg naar dat kader?

De visienota onderscheidt ten eerste musea in beheer van de Vlaamse overheid zelf, zoals KMSKA en M HKA, maar ook MU.ZEE en het Kasteel van Gaasbeek. De minister-president wil de ondersteuningsmethodiek tegen het licht houden. Ten tweede zijn er erfgoedinstellingen met een stad of gemeente als inrichtende macht. Weegt dat op tegenover elkaar? Kan de minister-president daar wat meer toelichting over geven?

De minister-president wil deze legislatuur de procedure voor erfgoedinstelling van de Vlaamse Gemeenschap opstarten. Kan hij meer toelichting geven over de procedure, timing en toekomstvisie? Het gaat om erfgoedinstellingen die excelleren, voortrekker zijn op alle functies en als vuurtoren dienen in Vlaanderen en in het buitenland. Denkt men daarbij aan collectiebeherende instellingen of trekt men dit open naar het brede veld?

Volgens Cathy Coudyser moet de volgende jaren verder worden ingezet op digitalisering. Het Museum voor Vlaanderen moet en kan een pioniersrol spelen. Dat alles zal echter pas vorm krijgen binnen enkele jaren. Ondertussen mag men niet stilzitten. Het is belangrijk dat alle erfgoedinstellingen en organisaties nadenken over hoe zij dat in hun hele werking zien. Ook daar is nood aan een erfgoedspeler die op dat vlak verder staat. Hoe kan men de instellingen daar zo goed mogelijk in stimuleren?

Er zijn stimuleringsprojecten rond het digitaliseren van collecties, maar ziet de minister-president andere mogelijkheden om de spelers alle kansen te geven om in de volledige werking de digitalisering door te voeren? Daar ziet Cathy Coudyser twee uitdagingen. Zoiets vergt mensen die ICT-skills combineren met voldoende kennis van het veld. Zijn ze in Vlaanderen beschikbaar? Moeten hogeschole en universiteiten daarvoor specifieke opleidingen beginnen aan te bieden? Zijn er andere opleidingsmogelijkheden? Zijn er goede voorbeelden in het buitenland, die men op een of andere manier zou kunnen aantrekken? Zodra enkele organisaties die voortrekkersrol kunnen opnemen, kan ook de kennis en de kunde gedeeld worden met andere erfgoedspelers. Men moet in elk geval de dienstverlenende rollen van organisaties verder ondersteunen. De organisaties volgen niet allemaal dezelfde tred. Het is belangrijk om ook de organisaties van vrijwilligers mee te krijgen in de digitalisering. Ook zij moeten voldoende expertise opbouwen want dat is nodig.

Cathy Coudyser besluit met de vraag of de minister-president nog toelichting kan geven bij het onderzoekstraject naar een centraal collectieregistratiesysteem in navolging van Erfgoedinzicht en erfgoedplus.be.

1.5. Katia Segers

Namens Vooruit geeft *Katia Segers* een pluim aan de minister-president. Tijdens de hoorzitting hoorde men unisono dat de visienota het resultaat is van een intens en boeiend participatief proces, dat grondig is voorbereid en gedragen wordt door de sector. Dat zijn vooral positieve woorden over alle ambities in de visienota. De nota reflecteert zeer terecht de visie en de noden van de sector.

Tegelijk hebben de sprekers gelijkaardige bezorgdheden geformuleerd. Katia Segers vat ze kort samen. De ambities zijn hoog, maar alles staat of valt met de concreterisering van de inhaalbeweging voor de erfgoedsector. Een financiële versterking is daarvoor nodig. OCE vertolkte heel duidelijk de vrees voor een versnippering van middelen ter wille van de nieuwe ambities, en anderzijds ook voor het mattheuseffect, waarbij de grootsten altijd maar meer zouden krijgen in deze inhaalbeweging. Men vindt het goed dat er veel aandacht is voor de topstukken en aan de andere kant is er ook heel veel aandacht voor alles wat lokaal en met vrijwilligers gebeurt. De SARC gaf heel duidelijk aan dat er nog een veel breder veld is, waaronder de niet-museale spelers, dat het beleid zeker niet uit het oog mag verliezen.

Volgens Katia Segers is wel iedereen overtuigd van het belangrijke werk dat FARO doet. FARO valt echter niet onder de inhaalbeweging. Daarop bespaart men al ronde na ronde. Men moet ervoor zorgen dat FARO op hetzelfde elan zijn werk kan blijven doen, ook wanneer het niet kan profiteren van de inhaalbeweging.

Iedereen ziet het belang in van digitalisering en het toenemende gebruik van artificiële intelligentie en dergelijke. Er is een duidelijke link tussen digitalisering en het Museum voor Vlaanderen. Katia Segers vraagt hoe concreet men het museum wil zien. Het wordt een digitaal museum met een digitaal portaal. Eigenlijk zijn alle Vlaamse musea samen het Museum voor Vlaanderen. Het plan kan anderzijds wel een hefboom zijn voor digitalisering. Het OCE gaf heel duidelijk aan dat de noden van de sector op het vlak van digitalisering de plannen voor het digitale museum overstijgen. OCE vond voorts dat de naam Museum voor Vlaanderen een heel beperkt beeld oproept van ons culturele erfgoed. Er moet dus goed worden nagedacht over een andere naam.

Katia Segers meent dat het Museum voor Vlaanderen niet alleen mag bestaan uit objecten maar ook het immateriële erfgoed een plaats moet geven. Dat immateriële erfgoed mag men niet beperken tot tradities en ambachten, namelijk de volkscultuur, maar moet breder gaan dan de definitie van immaterieel erfgoed van UNESCO. Ook mondelinge getuigenissen, herinneringen en het doorgeven van verhalen moeten daar een plaats kunnen krijgen.

Nogal wat sprekers hebben gewezen op het belang van onderzoek, monitoring en samenwerking met de academische wereld. Daar is nog een hele weg af te leggen. Samenwerking met de academische wereld moet uiteraard van onderuit komen maar het beleid moet incentives geven en faciliteren. Welke rol ziet de minister-president daarbij concreet voor zichzelf?

Katia Segers noemt erfgoedwijsheid een belangrijk concept. Vandaag is iedereen overtuigd van het belang van mediawijsheid om met burgerzin een rol in de democratie te kunnen opnemen. Als men erfgoedwijsheid definieert als omgaan met complexe zaken, kritisch denken en uit zijn eigen bubbel stappen, is dat een goed vertrekpunt. Erfgoedwijsheid is nodig, zeker om om te gaan met het zogenaamde schurende erfgoed. De minister-president noemt het in de visienota gecontesteerd erfgoed.

De spreker verwijst naar de woorden van Hester Dibbits. Erfgoed schuurt altijd. Er staat iets op het spel. Het is nooit neutraal. Het is verbonden met identiteiten.

Volgens Katia Segers is dat een essentieel debat, dat men vandaag moet voeren, op een manier die verder gaat dan een meningencultuur, zoals voor of tegen Zwarte Piet. De meerstemmigheid zal men pas een plaats kunnen geven als men ze als uitgangspunt neemt en het debat aangaat. Men hoeft het niet eens te zijn over alles, maar men moet wel het debat aangaan. Emotienetwerken vormt een zeer mooie methode. Ziet de minister-president voor zichzelf vanuit het beleid een rol om het hoger op de agenda te zetten en het gesprek aan te gaan met Onderwijs? Volgens Katia Segers moet dit in het onderwijs een veel grotere plaats krijgen, zeker omdat men willens nillens gedwongen wordt tot dat debat over restitutie en koloniaal erfgoed. Het lid kijkt uit naar de geplande hoorzitting over koloniaal erfgoed.

Het is de ambitie van de minister-president om het erfgoedbeleid, het kunstenbeleid en ook toerisme nauwer bij elkaar te brengen. Welke concrete stappen kan de minister-president de komende jaren nemen?

De minister-president heeft al vaak het punt gemaakt dat de artificiële splitsing in roerend en onroerend erfgoed niet helpt om een integraal beleid te voeren. Welke stappen wil hij daarin nemen? Hoe ziet hij dat concreet?

1.6. Karin Brouwers

Karin Brouwers komt eerst terug op het dalende museumbezoek. Het commissielid is heel tevreden dat Vlaanderen tijdens de pandemie snel heeft beslist om zijn musea open te laten, mits reservatie. Ze vraagt zich af of er ook een nieuw publiek is aangetrokken. Heel wat jongeren voelden zich immers opgesloten. Misschien hebben zij dan toch eens een museum bezocht.

Volgens Karin Brouwers is er een voorbeeldig voorbereidend traject gelopen, waar ernstig overleg is gepleegd met de sector. Ook vanuit het departement was er een zorgvuldige voorbereiding, wat bleek op de hoorzitting van 6 mei. De spreker staat ten volle achter het engagement om de financiële inhaaloperatie van de voorbije legislaturen voort te zetten. De verwachtingen zijn evenwel zo hoog gespannen dat men die onmogelijk allemaal zal kunnen inlossen.

Karin Brouwers is het eens met de selectie van accenten in de strategische visie-nota, onder andere de zorg voor reguliere collectiebeherende erfgoedwerking, samenwerking en netwerking voor onder andere het depotbeleid en het digitale beleid, en een terechte aandacht voor collectieplanning.

Ze heeft wel bekommernissen en vragen bij de implementatie van de nota. Het beleidskader moet organisaties toelaten om zelf accenten te kiezen bij de realisatie van de vijf functies. Het lid vraagt de minister-president met aandrang om voor alle deelsectoren realistische en haalbare doelstellingen te formuleren, die de aandacht niet afleiden van de reguliere werking. Ze is absoluut niet tegen participatie en immaterieel cultureel erfgoed. Ze zijn 'nice to have', maar voor sommige organisaties geen 'need to have' en soms bijzonder arbeidsintensief. Het zal echt niet mogelijk zijn voor alle organisaties. Zo zijn er grenzen aan participatiemogelijkheden in bijvoorbeeld een archieforganisatie die ook de privacy moet bewaken. Daarbij zal vorming heel belangrijk zijn.

Ook aanvullende financiering en cultureel ondernemerschap zijn niet voor alle erfgoedspelers mogelijk. Bijvoorbeeld bij dienstverlenende organisaties of kunst(erfgoed)bewakers zoals VAI zijn de mogelijkheden erg beperkt. Bovendien laat de schaal van een organisatie dit soms ook niet toe omdat het ontzettend arbeidsintensief is en het sop de kool waard moet zijn. Idem wat betreft het accent op internationale werking. Ook dit is niet voor alle cultureelerfgoedorganisaties mogelijk. FARO kan hierbij wel een ondersteunende rol spelen.

Digitalisering is een terechte prioriteit in het Vlaams relanceplan en in de strategische visienota. In dit verband wil Karin Brouwers de bekommernis meegeven over de groeiende en misschien haast exclusieve rol van meemoo in de digitalisering. Meemoo is opgericht als het Vlaams instituut voor het archief, om het Vlaamse analoge audiovisuele erfgoed van de VRT, de commerciële en de regionale tv-zenders te digitaliseren, archiveren en beschikbaar te stellen, onder meer voor het onderwijs. Sinds de fusie met PACKED en Lukas is meemoo het expertisecentrum voor digitaal cultureel erfgoed in Vlaanderen en Brussel. Karin Brouwers vraagt de minister-president dat bij de aanduiding van de vier vertegenwoordigers van de Vlaamse Gemeenschap in de raad van bestuur de cultureelerfgoedsector voldoende sterk wordt vertegenwoordigd.

Een andere cruciale speler in de uitvoering van de visienota is het erfgoedsteunpunt FARO. Tijdens de hoorzitting heeft directeur Olga Van Oost enthousiast verduidelijkt welke rol zij kunnen opnemen. Kan de minister-president verduidelijken welke verwachtingen hij heeft ten aanzien van FARO?

De minister-president pleit voor de afschaffing van het onderscheid tussen enerzijds onroerend erfgoed, een gewestbevoegdheid, en anderzijds roerend erfgoed, een gemeenschapsbevoegdheid. Zeker op lokaal vlak leeft die vraag, aangezien het onderscheid daar vaak een belemmering is om een coherent beleid te voeren. Bovendien ziet men niet de noodzaak in van een aparte Open Monumentendag en een Erfgoeddag, die zich immers tot dezelfde erfgoedgemeenschap richten.

Dit onderscheid op Vlaams niveau opheffen, is echter een heel principiële keuze en druist in tegen de oorspronkelijke keuze in de staatsindeling. Bovendien knipt men op die manier de link door met het eengemaakte omgevingsbeleid, waardoor het onroerende erfgoed minder aandacht dreigt te krijgen vanuit die sector en misschien wat minder bescherming zal genieten. Welke beleidswinst ziet de minister-president voor het Vlaamse erfgoedbeleid, aangezien men in Vlaanderen toch al met één regering en één parlement werkt voor beide bevoegdheden? Zal de financieel sterke onroenderfgoedsector de jongere sector van het cultureel erfgoed niet compleet overvleugelen? Welke regeling beoogt de minister-president voor Brussel?

Complementair depotbeleid is een terechte beleidskeuze maar veronderstelt wel dat steden en gemeenten nauw betrokken worden bij de uittekening van dat depotbeleid. Karin Brouwers vindt het een interessante piste om dit depotbeleid samen met Onroerend Erfgoed te ontwikkelen. Ze is wel benieuwd hoe dit juridisch zal worden uitgewerkt, wegens de gewestelijke en de gemeenschapsbevoegdheid en twee verantwoordelijke ministers. Hoe ziet de minister-president die Vlaamse regierol voor fysische depots, die met name wordt gekoppeld aan de huidige gekende projecten. Hoe moeten ze worden gekoppeld aan de nieuwe structuur met zeventien regio's? Sommige regio's hebben immers een grotere concentratie van erfgoedinstellingen dan andere. Hoe moeten de depots voor digitale beelden worden georganiseerd op het vlak van kosten, beveiliging enzovoort? Blijft de minister-president in FoCI-middelen voorzien voor de bouw van erfgoeddepots?

Planlastreductie is een belangrijke doelstelling voor de administratie en voor de organisaties. Karin Brouwers aanvaardt niet dat het departement informatie blijft opvragen die het al eerder heeft ontvangen. Bovendien moeten organisaties ook de kans krijgen om de door de overheid opgevraagde informatie zelf te gebruiken voor benchmarking en zelfreflectie. De spreker rekent op de minister-president om dit bij de aanpassing van het decreet permanent voor ogen te houden en goed te luisteren naar de bekommernissen van de sector, onder meer met betrekking tot de kwaliteitsbewaking van de beoordelingsprocedures.

Karin Brouwers deelt de bezorgdheid van de erfgoedsector over de impact van de regiovorming, vooral de erfgoedcellen, en herhaalt de eerdere vragen aan de

minister-president om dit zorgvuldig en met het nodige overleg op te volgen. Na de inkanteling van het provinciale beleid vergt dit immers opnieuw een aanpassing aan de bovenlokale samenwerkingsverbanden.

Afstemming met andere cultuurdecreten is zinvol, al blijft Karin Brouwers zeer beducht voor een soort eenheidscultuurdecreet. Ook afstemming met andere sectoren, zoals Toerisme, is nodig. Zal het departement CJM die rol opnemen?

De minister-president benadrukt in de visienota terecht het belang van vrijwilligerswerk in de cultureelerfgoedsector, maar de vraag blijft hoezeer corona het vrijwilligerswerk in de erfgoedzorg heeft aangetast, aangezien daar vaak senioren actief zijn. Hoe zullen de minister-president en de erfgoedsector samen de onderliggende angst aanpakken om zich weer volop te smijten in het vrijwilligerswerk?

Karin Brouwers citeert uit pagina 10 van de visienota: "De Vlaamse overheid beheert zelf een aantal musea, waaronder Mu.ZEE, het Kasteel van Gaasbeek, het Roger Raveelmuseum, KMSKA en M HKA. Met hen is er een bijzondere band. Bovendien zijn KMSKA en M HKA vanwege hun internationale reikwijdte en schaalgrootte aangeduid als cultureelerfgoedinstelling. Om hun werking verder te verrijken en verdiepen, is er nood aan een specifieke ondersteuning en permanente afstemming. Daarom houd ik de huidige ondersteuningsmethodiek tegen het licht." Kan de minister president toelichten wat hij precies bedoelt?

Het commissielid heeft vragen bij bepaalde geplande wijzigingen aan het Cultureelerfgoeddecreet. Zo vindt ze "een ondersteuningsmethodiek voor de eigen instellingen van de Vlaamse overheid op basis van de noden en bijzondere relatie met deze instellingen" een cryptische zin, waar ze graag wat uitleg bij krijgt. Over "een nieuwe procedure voor de aanduiding van cultureelerfgoedinstellingen, naar analogie met het Kunstendecreet" hebben de commissieleden al concrete vragen gekregen.

Op basis van de landschapsanalyse zal de regering een preselectie maken van cultureelerfgoedinstellingen, dus niet enkel musea, die hun beleidsplan zullen voorleggen aan een internationale jury. Als deze jury de plannen positief beoordeelt, volgt er dan nog een beoordeling van het beleidsplan door sectorale beoordelingscommissies of zullen deze beleidsplannen dan beoordeeld worden door een aparte beoordelingscommissie voor deze erfgoedinstellingen? Welke impact zal de uitbreiding van deze categorie hebben op het budget voor het Cultureelerfgoeddecreet? Komt er een voorafname voor deze 'Champions League'?

De minister-president stelt voor om artikel 48 uit het Cultureelerfgoeddecreet te schrappen. Ook de cultureelerfgoedwerkingen van niet-erfgoedorganisaties zullen daardoor een erkenning kunnen aanvragen. Zullen deze instellingen dan ook aan dezelfde voorwaarden moeten voldoen, bijvoorbeeld qua personeel?

De idee om het bestaande indelingssysteem bij het regionale en landelijke niveau van onbepaalde duur te maken, met een periodieke evaluatie, betekent een belangrijke vermindering van de plan- en werklust, zowel voor de aanvragende collectiebeherende organisaties als de beoordelaars. Verder is er de idee om de financiële bovengrens voor de subsidiëring van regionaal ingedeelde organisaties weg te nemen. Misschien is het zinvol om te bekijken of deze indeling voortaan kan gebeuren op inhoudelijke criteria in plaats van op een achterhaalde historische indeling. Door de integratie van de tewerkstellingssubsidies en het wegnemen van de bovengrens voor de regionale musea is de schaalgrootte misschien geen relevant criterium meer.

Karin Brouwers is erg tevreden dat de projectsubsidies ook opengesteld zullen worden voor regionale projecten. Maar net als door het opheffen van andere tussenschotten,

moeten de budgettaire gevolgen van deze beleidskeuzes toch wel gemonitord worden. Het lid vreest dat de in het regeerakkoord afgesproken budgettaire inhaalbeweging mogelijk niet zal volstaan.

Zullen alle actoren en onderdelen van het decreet op hetzelfde moment hun nieuwe beleidsplannen en erkenningsaanvragen moeten indienen? Ook de cultureelerfgoedtijdschriften bijvoorbeeld? Het parlementslid is trouwens bijzonder opgetogen dat deze opnieuw geïntegreerd worden in het decreet. Zal iedereen op hetzelfde moment aan bod komen of niet?

De minister-president stelt voor dat de decreetswijziging voor de zomer van 2022 afgerond moet zijn, opdat de erfgoedsector ruim voor de indiening van de beleidsplannen geïnformeerd is over het nieuwe beoordelingskader. Dat vindt Karin Brouwers een nobel streven, maar ze hoopt dat de minister-president voldoende tijd neemt voor grondig overleg met de erfgoedsector, net als bij de totstandkoming van de visienota.

Karin Brouwers sluit af met felicitaties voor de zeer interessante, brede visienota.

2. Antwoorden van de minister-president

Minister-president *Jan Jambon* dankt de leden voor de positieve appreciatie van de strategische visienota.

Hij start met de vragen over de optimalisatie van het cultureel erfgoed. Voor het decreet gebeurde er al een consultatieronde met de sector. De minister-president wil in het voorjaar van 2022 hetzelfde doen wanneer de uitvoeringsbesluiten worden opgesteld. Hij verwacht dat de oefening tot optimalisatie van het decreet en de uitvoeringsbesluiten afgerond zullen zijn zes maanden voor de sector zijn aanvragen moet indienen. Voordat alles is afgerond, voorziet men bovendien ook in tussentijdse communicatiemomenten, zoals bijvoorbeeld gebeurd is met de consultatie.

Wat betreft het schrappen van artikel 48, antwoordt minister-president Jambon dat in het decreet enkel de voorwaarde wordt geschrapt dat de cultureelerfgoedwerking de hoofdtaak moet zijn van de organisatie. Organisaties waar de cultureelerfgoedwerking niet de hoofdtaak is, moeten voor de indeling en werkingssubsidies voldoen aan dezelfde voorwaarden en criteria als de rest van de sector.

De minister-president komt tot de vragen van Karin Brouwers en Cathy Coudyser over de rechtspersonen. De diverse juridische statuten zouden in principe geen invloed mogen hebben op de subsidietoekenning. Voor de eigen instellingen wil men een methodiek op maat ontwikkelen, niet wegens het juridische statuut maar wegens de nauwe band met de Vlaamse overheid. Met een methodiek op maat wil men beter inspelen op de noden van de eigen instellingen en meer afstemming en opvolging mogelijk maken. Tegelijk is het niet de bedoeling dat de eigen instellingen los komen te staan van de rest van de sector. Ze krijgen daarom een positie in het decreet. Bij de advisering van hun aanvragen kunnen er experts uit het veld worden ingezet. Die band moet wel behouden blijven.

De selectie van organisaties die in aanmerking komen voor aanduiding als cultureelerfgoedinstelling moet uiteraard gebeuren vanuit een onderbouwde beleidsvisie. Daarbij zal worden onderzocht welke organisaties potentieel hebben om te voldoen aan de voorwaarden en criteria. Tegelijk moet de selectie ook gebeuren vanuit een duidelijke visie van de Vlaamse overheid. Het gaat immers om een groep van organisaties waarmee Vlaanderen een langetermijnengagement aangaat. Het aantal organisaties dat kan worden aangeduid, is beperkt. Deze organisaties zullen ook een duidelijke rol en verantwoordelijkheid moeten opnemen

binnen het Vlaamse cultuurbeleid. Hierover zijn momenteel nog geen beslissingen genomen. In de huidige fase kan de minister-president dus nog niet zeggen of bepaalde soorten collectiebeherende organisaties al dan niet geselecteerd zullen worden. Dat zal later in de procedure duidelijk worden.

Een volgend punt gaat over het cultureelerfgoedlandschap van de toekomst. Minister-president Jambon bevestigt aan Björn Rzoska dat een aantal punten in de visienota nog verder geconcretiseerd moet worden. De visienota omvat daarbij zowel engagementen vanuit de Vlaamse overheid als verwachtingen naar de sector. Voor de engagementen vanuit de Vlaamse overheid loopt reeds een aantal trajecten. Andere worden nog voorbereid of geconcretiseerd. Voorbeelden zijn het onderzoek van een uniform registratiesysteem, het monitoringtraject, de afstemming tussen kunsten en erfgoed en de regierol depotbeleid, waarvoor een eerste aanzet van gezamenlijke doelen en invulling werd gegeven in samenwerking met het agentschap Onroerend Erfgoed. De verdere voorbereiding, concretisering en uitvoering gebeuren in nauwe afstemming met stakeholders. De mate waarin dit relevant is, verschilt van traject tot traject. Het is de intentie van minister-president Jambon om de positieve dialoog die tot stand kwam in de voorbereiding van deze visienota, verder te zetten in de rest van de legislatuur en ter uitvoering van de visienota.

De verwachtingen ten aanzien van de sector en de aandachtspunten bij de uitvoering van het Cultureelerfgoeddecreet, die in het derde deel van de visienota beschreven staan, zullen nog verder verduidelijkt worden aan de sector van zodra het decreet gewijzigd is. Ter voorbereiding van de aanvraagronde 2024-2028 zal het departement een overzichtstabel opstellen, die de verwachtingen uit deze visienota duidelijk koppelt aan de vernieuwde criteria voor werkingssubsidies. Het departement communiceert hierover aan aanvragers en beoordelaars.

Minister-president Jambon beantwoordt dan de vragen over het Museum voor Vlaanderen. Hoe ontwikkelt dit project zich in het ideale scenario? Het museum is bij uitstek een participatief traject. Naast het doelpubliek heeft het een grote groep stakeholders. Het museum wil de cultuur en geschiedenis van Vlaanderen vertellen vanuit roerend, onroerend en immaterieel erfgoed. Daarom gaat men vanaf de start de dialoog aan met de brede erfgoedsector. De groeiende verbindingen in het ecosysteem kan men daarbij als hefboom gebruiken. Een aantal sprekers legde terecht de link met andere betrokkenen zoals het onderwijs, de academische wereld, het toerisme en de digitaliseringsinitiatieven in de erfgoedsector. Ook deze actoren is men aan het betrekken in de voorbereidende fase, die ongeveer twee jaar zal duren. Dit is een exploratief traject, waarin men eerst een kader en zoveel mogelijk ideeën en concepten voor de inhoud en een boeiende digitale beleving ontwikkelt, om in een tweede fase technische keuzes te maken en een organisatie uit te tekenen die het museum zal beheren.

Op de vraag over identiteit versus meerstemmigheid antwoordt de minister-president dat een meerstemmige invulling van het museum een versterking van het identiteitsgevoel niet uitsluit. Meerstemmigheid is een actuele uitdaging voor alle erfgoedactoren. Ook het museum zal op zoek gaan naar een manier om daar vanaf het begin en in de verdere evolutie mee om te gaan, zodat niet één stem de keuze of de interpretatie van de erfgoedelementen bepaalt. De digitale vorm van het museum is daarbij een troef: net zoals het via een gelaagd verhaal zowel kinderen, jongeren als volwassenen kan aanspreken, of tegelijk leken, liefhebbers en professionals, zo kan het ook verschillende standpunten integreren en presenteren.

Wat betreft het hybride karakter, merkt minister-president Jambon op dat het in eerste instantie een digitaal project is, dat fysieke elementen met elkaar verbindt. Het concept voor het museum wordt de komende twee jaar uitgewerkt. Het is een van de instrumenten in de digitale transformatie van het erfgoeddomein. De

digitale transformatie zal zich daar natuurlijk niet toe beperken, maar het ligt voor de hand dat een dergelijk nieuw initiatief een signaal- en inspiratiefunctie kan opleveren. Het toont wat er zoal mogelijk is en werkt daardoor inspirerend voor de sector. Het is duidelijk dat de digitaliseringsambitie niet beperkt blijft tot het Museum voor Vlaanderen.

De term 'museum' in de werktitel van het traject is misschien misleidend, maar het is een expliciete doelstelling om de cultuur en geschiedenis van Vlaanderen vanuit Vlaams erfgoed in brede zin te vertellen. Dat omvat roerend, onroerend en immaterieel erfgoed, of objecten, plekken en praktijken, zoals Hester Dibbits het tijdens de hoorzitting omschreef. De projectleider zou overigens de zaken kunnen toelichten in de commissie, zelfs op regelmatige basis.

Een volgend onderdeel vormen de beleidsprioriteiten. Katia Segers en Karin Brouwers hadden vragen in verband met de langetermijnvisie, en vooral over de afschaffing van het onderscheid tussen roerend en onroerend erfgoed. Constitutioneel zijn er inderdaad uitdagingen mee verbonden, erkent de minister-president. Zoals aangegeven in zijn visienota op pagina 11, is de invulling van wat cultureel erfgoed is en kan zijn, een bijzonder aandachtspunt bij het op punt stellen van de langetermijnvisie voor de cultureelerfgoedsector. In de praktijk blijken de grenzen van cultureel erfgoed immers niet altijd even duidelijk. Sommige zaken lijken strikt genomen niet binnen de decretale definities te passen, terwijl ze wel waardevol en zinvol zijn. Het heeft bijvoorbeeld te maken met de collectieve herinnering en beeldvorming, lokale verhalen en gebeurtenissen, culturele biografie of mondelinge geschiedschrijving als erfgoedpraktijk. Cultureelerfgoedactoren beschouwen dat vaak als vormen van immaterieel erfgoed, maar dat past niet noodzakelijk onder de decretale invulling, die in de lijn ligt van de definiëring binnen de UNESCO-conventie voor het borgen van immaterieel cultureel erfgoed.

Het is sowieso belangrijk te blijven aansluiten bij het internationale beleid en dus bij de UNESCO-definitie. De UNESCO-definitie van immaterieel erfgoed betreft ook een duidelijk onderscheiden categorie: gebruiken en tradities die worden doorgegeven door een levende gemeenschap.

Naast deze UNESCO-invulling moet er evenwel ook voldoende plaats zijn voor al de rest, zoals praktijken die mensen als waardevolle erfenissen uit het verleden beschouwen, maar niet meer worden doorgegeven. Zoals aangegeven in de visienota, moet daarom in kaart worden gebracht over welke praktijken precies onduidelijkheid bestaat en moet de grens met andere disciplines en beleidsdomeinen duidelijk zijn. Een voorbeeld is de grens van cultureelerfgoedwerking met zowel onroenderfgoedwerking als met geschiedschrijving of academische geschiedschrijving. Wanneer het probleem scherper in kaart is gebracht, zal ook de mogelijke oplossing duidelijker worden. Binnen de huidige decretale definities is reeds heel wat mogelijk. Er lijkt vooral nood aan een voldoende breed en gedeeld begrip over wat cultureel erfgoed precies omvat.

Zeker het onderscheid tussen onroerend en cultureel erfgoed wordt vaak als artificieel ervaren. In de realiteit is er immers vaak overlapping en maakt vooral het publiek dat onderscheid niet. Men moet zich dan ook de vraag stellen of een dergelijk strikt onderscheid nog wel zinvol en nuttig is.

Hoe dan ook is een geïntegreerd beleid aangewezen, dat geen lacunes laat en waarin de organisaties en de burgers niet op onnodige bureaucratische grenzen stuiten. Zij mogen immers geen nadeel ondervinden van de overheidsstructuur. Het beleid rond cultureel en onroerend erfgoed moet dus onderling afgestemd worden en streven naar een geïntegreerde benadering. De organisatorische vertaling hiervan op ambtelijk niveau is daarbij van ondergeschikt belang en moet verder worden bekeken.

Cultureel erfgoed is immers nauw verbonden met de andere onderdelen van het cultuurbeleid, terwijl het onroerenderfgoedbeleid nauw verbonden is met het omgevingsbeleid. Het is niet de bedoeling hier nieuwe kunstmatige scheidingen aan te brengen. Men zou al heel veel kunnen doen op organisatorisch vlak, bijvoorbeeld de twee bevoegdheden bij één minister onderbrengen en de administraties samenvoegen. Dat heeft niet veel te maken met het institutionele kader. Men kan ook de Erfgoeddag en de Open Monumentendag samennemen. Men kan veel dingen doen die meer een politieke of een beleidswil uitstralen dan het wijzigen van decreten en dergelijke. Men kan zich daarop organiseren. De minister-president is het er met minister Diependaele over eens om dat met het oog op de volgende legislatuur voor te bereiden.

Ongeveer iedereen had vragen over de financiële inhaalbeweging. Alles zal bij de opstelling van de begroting en de meerjarenplanning moeten blijken. Het engagement van de minister-president zit echter vervat in het regeerakkoord en in de beleidsvisie. In het begin van de beleidsperiode was er een besparingsoperatie, maar die was gericht op het vrijmaken van de nodige beleidsruimte voor nieuwe evoluties. De coronacrisis is een omstandigheid met een grote economische impact, die niemand had kunnen voorzien. Het voornemen tot een verdere inhaalbeweging voor de cultureelerfgoedsector blijft evenwel ongewijzigd.

De minister-president erkent dat de voorgestelde decreetsverbreding mogelijk ook een financiële impact zal hebben. Hierbij moet wel een onderscheid gemaakt worden tussen de verbreding van de werkingssubsidies en van de projectsubsidies.

Wat betreft de werkingssubsidies bestaat de verbreding uit het afschaffen van het zogenaamde artikel 48, dus van de financiële bovengrens voor regionaal ingedeelde collectiebeheerders. Met de financiële impact hiervan is rekening gehouden. Organisaties waar bijvoorbeeld de cultureelerfgoedwerking deel uitmaakt van een meer omvattende werking zoals universiteitsbibliotheken en stadsarchieven, kunnen voortaan werkingssubsidies aanvragen, maar het decreet zal wel bepalen dat deze subsidie aanvullend is. Op deze manier wordt de financiële impact van deze verbreding onder controle gehouden. Het is ook niet de bedoeling dat Cultuur hier de financiering overneemt van een ander beleidsdomein.

Voor regionale organisaties is er geen expliciete financiële bovengrens meer bepaald, maar uiteraard wordt wel een realistische begroting verwacht. Het is dus niet de bedoeling dat deze organisaties voor de volgende beleidsperiode hun gevraagde subsidiebedrag zonder goede argumentatie zomaar kunnen verhogen. In dat opzicht zullen ze beoordeeld worden zoals alle andere aanvragen, inclusief een eventuele vraag tot verhoging van het bedrag.

Op basis van het Cultureelerfgoeddecreet kunnen projectsubsidies momenteel enkel voor landelijke en internationale cultureelerfgoedprojecten aangevraagd worden. In de toekomst zal een aantal types organisaties ook projectsubsidies kunnen aanvragen voor regionale projecten. Dit is beperkt tot erkende organisaties zonder werkingssubsidie en organisaties met een werkingssubsidie op regionaal niveau. Dit kan worden opgevangen binnen het bestaande projectenbudget voor cultureelerfgoedprojecten. Het huidige projectenbudget voorziet hiervoor in de nodige ruimte.

De minister-president komt tot de vraag van Stephanie D'Hose over regionale dienstverlenende rollen. Het klopt dat een volgende beslissing over het toekennen van werkingssubsidies aan regionale dienstverlenende rollen zal worden genomen door de volgende minister van Cultuur. Door de afwijkende beleidsperiode die de lokale legislatuur volgt, nam minister-president Jambon zelf immers vorig jaar al een beslissing over de regionale dienstverlenende rollen, waarbij hij besloot hun werking te versterken en uit te breiden.

De volgende aanvraag wordt binnen vijf jaar ingediend, op exact hetzelfde moment dat de volgende minister van Cultuur een nieuwe strategische visienota presenteert. De huidige visienota bevat heel wat elementen die waarschijnlijk binnen vijf jaar nog steeds relevant zullen zijn, onder meer met betrekking tot regiovorming. Het is evenwel aan de volgende minister van Cultuur om de inhoudelijke lijnen te bevestigen of verder aan te scherpen. Dit kan bijvoorbeeld via de beleidsnota of via een verkort traject, specifiek gericht op de prioriteiten van de regionale dienstverlenende rollen. Die adaptatie aan de regiovorming zal pas in de volgende legislatuur gebeuren.

Het rapport van de evaluatie van de beurzen voor vakmanschap staat op de website van het departement, met op pagina 22 de conclusies. De minister-president citeert de kern van de conclusie: "Dit levert een goed onderbouwde evaluatie op, op basis waarvan ook meteen enkele pistes voor de toekomst uitgewerkt kunnen worden, want dat er een toekomst is voor het verder ondersteunen en borgen van vakmanschap, dat is de voorbije maanden erg duidelijk geworden. Op basis van de afgelegde evaluatie wordt dan ook voorgesteld om zeker nog éénmaal een oproep te lanceren voor nieuwe trajecten op basis van een enigszins aangepast reglement. Zo moet er voldoende aandacht zijn voor de engagementen van de diverse partijen, moeten verwachtingen vanaf de start op elkaar worden afgestemd en moet het voor aanvragers duidelijk zijn bij wie ze terecht kunnen voor ondersteuning. Aandacht voor samenwerking met en begeleiding door expertisecentra is een belangrijk aandachtspunt, alsook de communicatie over de trajecten en de documentering van het vakmanschap. Ook hiervoor moet met stakeholders op het terrein verder worden samengewerkt. Verder worden aanpassingen voorgesteld aan de maximale looptijd van de trajecten, de hoogte van het beursbedrag en de uitbetalingsmodaliteiten. Een voldoende zakelijke onderbouwing van het traject lijkt aangewezen en een exitstrategie in noodgevallen moet van bij de start duidelijk zijn."

Minister-president Jambon gaat vervolgens in op de vraag van Cathy Coudyser over de plannen op lange termijn. Vanaf dit jaar komen er middelen voor een jaarlijkse ronde van de beurzen voor vakmanschap, via een vernieuwd reglement dat sinds april van kracht is. Tegelijk loopt een traject voor het actualiseren van de beleidsvisie over immaterieel erfgoed. De denkoefening over een eventuele structurele verankering en voortzetting van deze beurzen op langere termijn wordt in dat traject opgenomen. In het voorjaar 2022 zal de minister-president de geactualiseerde beleidsvisie voorstellen.

Ter attentie van Karin Brouwers en Katia Segers erkent de minister-president dat het takenpakket en met name de doelgroep van FARO potentieel erg groot zijn. FARO staat klaar voor het hele cultureelerfgoedveld: alle grotere en kleinere spelers uit alle deelsectoren, zowel professioneel als niet-professioneel. Hij verwacht in eerste instantie dat het steunpunt zelf duidelijke keuzes maakt en prioriteiten stelt, op basis van een analyse van de noden en in afstemming met de andere steunpunten en de transversale, landelijke en regionale dienstverleners. FARO werkt hier ook actief aan.

Momenteel werkt het steunpunt een nodenanalyse af. Omdat het potentiële takenpakket van FARO groot is, zijn er heel wat verwachtingen. Momenteel ligt het accent daarbij niet zo sterk op het ondersteunen van internationale werking. Uit de nodenanalyse moet blijken of hier een verandering van focus nodig is. Van het steunpunt wordt afstemming verwacht met de andere dienstverleners, zowel binnen de sector als met de transversale actoren. OP/TIL is daarbij een belangrijke nieuwe transversale actor. Afstemming is dus zeker nodig om te vermijden dat dubbel werk gebeurt, maar evenzeer om te voorkomen dat er gaten vallen in de dienstverlening.

Een vraag van Filip Brusselmans ging over de rol van FARO in het kader van waarden of herbestemmen. In het najaar van 2021 volgt een debatmoment over waarden of herbestemmen van collecties. Met de visienota wil de minister-president dit thema op de agenda zetten om een debat daarover op te starten.

Op de vraag daarover van Björn Rzoska antwoordt hij dat werkingen en beleidsinitiatieven zo breed mogelijk relevant moeten zijn voor cultureelerfgoedwerking. Ze moeten daarbij niet enkel getoetst worden op hun immaterieelerfgoedgehalte maar op hun erfgoedbrede benadering. Welk erfgoed komt er aan bod? In welke mate is het relevant voor musea, archieven en erfgoedbibliotheken? Is het relevant voor grote en kleine spelers? Zet het in op verspreid erfgoed, niet-professionele spelers en erfgoedgemeenschappen? Hoe zit het met de verhouding fysiek versus digitaal?

Zowel organisaties als beleid zijn verantwoordelijk om de erfgoedbrede relevantie van initiatieven en werkingen te schatten. De minister-president wil dit evenwel niet formaliseren in een bijkomende toetsing. Deze geïntegreerde benadering is immers de basis van het Vlaamse cultureelerfgoedbeleid en zit sterk verankerd in het Cultureelerfgoeddecreet. Voor werkings- en projectsubsidies zit deze toetsing daardoor ingebouwd in de decretale criteria. Een bijkomende formalisering bouwt enkel een nieuwe bureaucratische drempel in en betekent voornamelijk planlast, wat te vermijden is.

Minister-president Jambon komt tot de vragen van Filip Brusselmans en Karin Brouwers over het depotbeleid. De vraag naar een effectief beleid is terecht. Tot eind 2017 voerden de provincies een regionaal cultureelerfgoedbeleid. Het ontwikkelen van een regionaal depotbeleid en netwerk van cultureelerfgoeddepots maakte daar toen deel van uit. Deze regierol werd sinds 2018 overgedragen naar de Vlaamse overheid. De periode 2018-2019 vormde een overgangsfase na de afslanking van de provincies, waarbij een optimale inbedding gezocht werd voor de overgedragen taken en instrumenten. In het huidige regeerakkoord 2019-2024 werd de regierol voor een afgestemd depotbeleid ingeschreven. Dit afgestemde depotbeleid en de regierol werden op basis van een analyse van de uitdagingen in 2020 verder voorbereid.

In de strategische visienota stellen de ministers van respectievelijk Cultuur en Onroerend Erfgoed de visie op het afgestemde depotbeleid en de invulling van de regierol samen voor. De gemeenschappelijke doelen zitten vervat in de aandacht die de minister-president in deze visienota vraagt voor erfgoedzorg, maar evenzeer voor digitale transformatie, samenwerking en netwerken, en afstemming met steden en gemeenten. Er worden in eerste instantie geen nieuwe instrumenten gecreëerd. Het kwaliteitsvol bewaren van erfgoed wordt ondersteund via een breed scala aan bestaande instrumenten en hulpmiddelen. Accenten binnen bestaande instrumenten dragen wel bij tot inzet op de depotuitdagingen.

De minister-president komt tot de regierol en de koppeling aan de regio's. Depotuitdagingen zijn complex en variëren naargelang de aard van het erfgoed, de omvang van collecties en de aard van de collectiebeheerder. Een 'one-size-fits-all'-aanpak en -beleid zijn dan ook niet zinvol en vooral niet haalbaar. Er zal voor cultureel erfgoed geen sprake zijn van één netwerk, wel van een lappendeken aan netwerken en samenwerkingen die van onderuit groeien. Erkende onroenderfgoeddepots hebben wel één netwerk voor afstemming en kennisdeling. Vanuit de visienota stimuleert de minister-president daarvoor sterk het afstemmen over gezamenlijke uitdagingen, het zoeken naar gedeelde oplossingen en het initiëren of deelnemen aan dergelijke netwerken. Sommige landelijke dienstverlenende rollen en cultureelerfgoedcellen brengen al collectiebeheerders bijeen voor expertise-uitwisseling, samenwerking rond een regionaal erfgoeddepot of een calamiteitentraject. Dit moet worden gecontinueerd en kan nog op een meer gestructureerde manier gebeuren.

De Vlaamse overheid zal monitoren en de inzet van erkende en gesubsidieerde organisaties opvolgen om de uitdagingen en de aanpak blijvend te evalueren. Ze zal hierover in dialoog treden met de organisaties, maar ook met de vertegenwoordigers van steden en gemeenten. In 2021 zal verder worden gesensibiliseerd over deze visie, de wijze waarop de regierol wordt opgenomen en het instrumentarium dat ondersteuning kan bieden.

De analyse is voltooid en zal in 2021 publiek worden gemaakt. In het najaar plant het Departement CJM in samenwerking met Onroerend Erfgoed onder andere een studiedag. Voorts vertrekt men van het bestaande instrumentarium, waarbinnen accenten worden gelegd. Er zijn momenteel geen bijkomende instrumenten gepland. Wel wordt het FoCI-reglement nog herzien. De huidige prioriteiten gelden nog in 2021. Vanaf 2022 zijn er nieuwe prioriteiten voor de volgende vijf jaar. Het reglement 2017-2021 van FoCI bepaalt op dit moment geen specifieke prioriteiten voor depotbeleid maar wel cultuurbrede prioriteiten waarvoor ook de cultureelerfgoedsector kan indienen.

Björn Rzoska en Cathy Coudyser hadden vragen over de visie op de digitale transformatie. De visie gaat uit van een brede aanpak, waarbij de digitale transformatie in de hele werking vooropstaat. Er lopen momenteel heel wat trajecten ter ondersteuning van deze digitale transformatie. Sommige trajecten focussen op uitdagingen die zich specifiek in de erfgoedsector stellen, andere trajecten zijn cultuurbreed.

In 2021 staan er heel wat trajecten ter ondersteuning van de digitale transformatie in de erfgoedsector op de agenda. Met betrekking tot erfgoeddatabanken zullen keuzes gemaakt worden voor een centraal registratiesysteem ter ondersteuning van de erfgoedsector. Momenteel zit dit traject in de fase van de voltooiing. Nadien volgt de eigenlijke uitvoering van het projectplan, in de periode 2021-2024. Dit traject wordt mee gefinancierd vanuit relancemiddelen.

De OSLO voor cultureel erfgoed werd in april 2021 officieel door het stuurorgaan Vlaams Informatie- en ICT-beleid aangenomen. OSLO is een uitwisselingsstandaard die ervoor zorgt dat data uit verschillende systemen gekoppeld kunnen worden. Momenteel bekijkt een data-architectuurtraject hoe de sectorale registratiesystemen de data OSLO-conform kunnen aanleveren.

Een derde traject binnen de digitale transformatie is de businesscase 'digitale collectieprocessen' in samenwerking met Digitaal Vlaanderen. Hierin zullen uitspraken gedaan worden over een optimale technische en organisatorische aansturing met betrekking tot de omgang met digitale collecties. Het traject wordt in september 2021 opgestart. Men verwacht resultaat in het tweede kwartaal van 2022.

Een vierde traject is het virtueel Museum voor Vlaanderen. Het vijfde is de ondersteuning van organisaties voor het wegwerken van registratieachterstanden. Om de digitale collectieregistratie en het creëren van digitale data projectmatig te stimuleren, lanceert de minister-president in 2021 een nieuwe oproep voor de inhaalbeweging digitale collectiedata. Ook in het kader van de gewone projectsubsidies binnen het Cultureelerfgoeddecreet kunnen aanvragen voor digitaliseren worden ingediend. Daarnaast coördineert meemoo een grootschalige digitaliseringsactie van glasplaten, kranten en topstukken. Voorts wordt er ingezet op de automatische aanmaak van metadata door onder andere gezichtsherkenning en 'speech to text' om reeds bestaand audio- en videomateriaal vindbaar te maken.

Daarnaast zijn er nog trajecten van de digitale transformatie in de bredere cultuursector. Het relanceproject 'doelgericht digitaal transformeren' zal nagaan hoe men een datagedreven beleid kan vormgeven rond cultureel aanbod en participatie. Daar geeft men zoveel mogelijk gevolg aan de lopende initiatieven in de culturele sector en wil men een antwoord bieden op noden en aspiraties. De opgestarte

businesscase wordt tegen juni 2021 opgeleverd en zal resulteren in een projectplan, dat de doelstellingen in concrete acties zal vertalen. De minister-president vermeldt ook een tweede traject. Sinds 2019 kunnen culturele actoren zich kandidaat stellen voor drie buitenlandse residentieplekken op de snijlijn tussen kunst, cultuur, wetenschap en technologie. Ook de cultureelerfgoedsector kan van dit aanbod gebruikmaken.

Karin Brouwers polste naar de positie van meemoo. In de businesscase 'digitale collectieprocessen' worden vanuit een participatief proces de reeds geheel of gedeeltelijk aanwezige digitale infrastructuur, tools en ondersteuning in de Vlaamse cultureelerfgoedsector in kaart gebracht, net als de behoefte aan aanpassingen of extra componenten. De case analyseert de rol daarin van sectororganisaties zoals meemoo, de Vlaamse Kunstcollectie, Vlaamse erfgoedbibliotheken, Archiefbank Vlaanderen en FARO en de mogelijkheden ter zake van onderdelen van de Vlaamse overheid, bijvoorbeeld Digitaal Archief Vlaanderen. Meemoo speelt uiteraard een belangrijke rol in het ecosysteem van het digitale culturele erfgoed, en specifiek in de duurzame opslag en ontsluiting van digitale content. Het is echter belangrijk om de rollen en verantwoordelijkheden in het ecosysteem scherp te stellen in functie van efficiëntiewinsten. Dit traject zal een roadmap voor de sector opleveren.

Net zoals verschillende leden het belang van het gecontesteerde en koloniale erfgoed hebben aangestipt, heeft de minister-president dat ook gedaan in zijn visienota.

Cathy Coudyser en Filip Brusselmans vroegen of de voortrekkersrol van Vlaanderen in het internationale beleid niet meer in de verf moet worden gezet. Minister-president Jambon beaamt dat Vlaanderen misschien al eens te bescheiden is. Het Vlaamse beleid mag best gezien worden, ook internationaal. Zeker voor immaterieel erfgoed speelt Vlaanderen een voortrekkersrol. Zoals hij in zijn visienota aanhaalt, kan ook een instrument als de cultureelerfgoedconvenant internationaal als een voorbeeldwerking gelden.

Aan Stephanie D'Hose antwoordt de minister-president dat hij onlangs een gesprek heeft gehad met Museumpas. Hij kijkt graag op welke manier men het initiatief verder kan ondersteunen. Dat doet hij graag in overleg met de Franstalige en Brusselse collega's. Die gesprekken zijn opgestart.

Volgens de grondwettelijke bevoegdheidsverdeling is Vlaanderen in Brussel enkel bevoegd voor organisaties die wegens hun activiteiten uitsluitend tot zijn eigen gemeenschap kunnen worden gerekend. Het Vlaamse cultureelerfgoedbeleid heeft er wel een structurele subsidie voor het AMVB, een organisatie die erkend is als culturele archiefinstelling. Daarnaast is er ook een cultureelerfgoedconvenant met de VGC ter ondersteuning van het bovenlokale cultureelerfgoedbeleid in Brussel. Ook het CAVA is een erkende Brusselse organisatie. Sinds de zesde staatshervorming is het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest wel bevoegd voor biculturele aangelegenheden van bovenlokaal belang. Bovenlokale biculturele musea zouden in principe daar moeten terechtkunnen.

De ontwerp teksten voor de regeling van inbetalinggeving zijn in opmaak. De prioriteit gaat nu volledig naar de indenniteitsregeling. Vanaf de voltooiing en regeringsgoedkeuring daarvan in mei 2021, zal men de nieuwe regeling voor de inbetalinggeving concretiseren.

De topstuktentoonstelling komt tot stand in samenwerking met de Topstukkenraad en de stad Antwerpen. In die samenwerking wordt het idee verder geconcretiseerd. De keuze van topstukken gaat zowel naar bekende topstukken maar zeker ook naar de vele minstens even belangrijke onbekende topstukken. Met die tentoonstelling heeft men de ambitie om wat onbekend is, publiek te maken. Vanuit

Vlaanderen zal de topstuktentoonstelling verder worden opgevolgd in het kader van Event Flanders.

Minister-president Jambon beantwoordt dan een reeks vragen van Filip Brusselmans. Volgens de voorlopige planning wordt het M HKA kant en klaar opgeleverd in 2029. Het is geen verbouwing maar een nieuwbouw, waardoor het project gemakkelijker zou moeten verlopen en minder onvoorziene omstandigheden zou mogen opleveren.

Het proefproject voor het reglement behoud- en bewaaromstandigheden van topstukken is gestart. In het najaar 2021 neemt de minister-president daarover een beslissing, waardoor het reglement zal starten in het voorjaar van 2022. Het traject van de monitoring van de beleidsrelevante gegevens wordt in het najaar gestart. Dat betekent dat de dataset op punt wordt gesteld, maar niet dat ze al opgevraagd wordt. Datzelfde geldt voor de bezoekerscijfers. Er is een afspraak dat Toerisme Vlaanderen ook betrokken zal worden. De uitrol van dat traject start dit najaar.

Het onderzoek naar samenwerking met private verzamelaars is opgestart. Het resultaat wordt verwacht in april 2022. De opdracht is gegund aan Universiteit Antwerpen.

Aan Katia Segers antwoordt de minister-president dat de voornaamste beleidsmaatregel met betrekking tot de samenwerking rond academisch erfgoed, het herzien van artikel 48 van het Cultureelerfgoeddecreet is. Dat heeft onder meer betrekking op de universiteitsbibliotheken, die erg waardevolle collecties beheren. Verder ziet hij het als belangrijkste taak om de dialoog aan te gaan en hen te betrekken bij het brede cultureelerfgoedbeleid. Met de visienota is dat gesprek nu op gang gekomen. De spreker vindt het zeer positief dat de VLIR een duidelijk aanspreekpunt is.

Aan Karin Brouwers antwoordt Jan Jambon dat participeren een van de vijf functies of kerntaken is van erfgoed in het decreet. Het is dus geen bijkomende taak. Het is belangrijk voor organisaties om eigen invullingen te kunnen geven aan functies of eigen evenwichten te kunnen leggen. Daarom is dat aspect expliciet op die manier opgenomen in de strategische visienota.

Moet iedereen op hetzelfde moment een project indienen? Tijdschriften komen inderdaad in de erfgoedronde aan bod. Ze zullen samen met alle spelers indienen. Wel is er een aparte ronde voor de erfgoedconvenanten, wegens de afstemming op de lokale legislatuur.

Tot slot antwoordt de minister-president dat de indeling in landelijke en regionale spelers vandaag zowel op basis van inhoudelijke als van zakelijke criteria gebeurt. De schaalgrootte van de werking is een belangrijk element. De hoogte van de werkingssubsidies kan echter geen criterium zijn, aangezien die dan nog moeten worden aangevraagd.

Elisabeth MEULEMAN,
voorzitter

Cathy COUDYSER
Katia SEGERS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AMVB	Archief en Museum van het Vlaams Leven te Brussel
CAVA	Centrum voor Academische en Vrijzinnige Archieven
CJM	Cultuur, Jeugd en Media
DBNL	Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren
FARO	Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed
FoCI	Fonds Culturele Infrastructuur
IMC	interministeriële conferentie
KMSKA	Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen
M HKA	Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen
Mu.ZEE	Kunstmuseum aan Zee
OCE	Overleg Cultureel Erfgoed vzw
OSLO	Open Standaarden voor Linkende Overheden
PACKED	Expertisecentrum Digitaal erfgoed
SARC	Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (= Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VAi	Vlaams Architectuurinstituut
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie (van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest)
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten